

Kallelse

2026-01-29, dnr 2026/0002

Fyrbodals kommunalförbund Förbundsdirectionens arbetsutskott

Datum: Torsdag den 29 januari kl. 13.30 – 16.30

Plats: Kaserngården 3 B plan 3 i Uddevalla, konferensrum Majoren

Vid frånvaro meddelas detta till kommunalförbundets kansli, telefon 0522-44 08 20, alternativt e-post: kansli@fyrbodal.se

OBS! Möte genomförs fysiskt men vid behov går det att delta på distans via Microsoft Team. Detta behöver anmälas tre dagar före mötet till carina.wiberg-borgh@fyrbodal.se

Ledamöter

Peter Eriksson, ordförande (M)
Liselotte Fröjd, 1:e vice ordförande (M)
Benny Augustsson 2:e vice ordförande (S)
Ulla Börjesson (S)
Martin Pettersson (SD)
Andreas Nilsson (M), ersättare
Kent Hansson (S), ersättare

Tjänstepersoner

Anna Lärk Ståhlberg	Förbundsdirektör
Carina Wiberg Borgh	Chef verksamhetsstöd/ sekreterare
Karin Engström	Chef för välfärdsutveckling
Maria Wolff	Chef för kompetensförsörjning
Michael Johansson	Chef för Regional utveckling
Titti Andersson	Bitr. Förbundsdirektör
Malin Zetterman	Ekonomiansvarig
Morgan Ahlberg	Infrastrukturstrateg
Christel Thuresson	Energi- och näringslivsstrateg
Henrik Svensson	Processledare teknikcollage
Tobias Källqvist	Miljö- och klimatstrateg

DAGORDNING

ÄRENDE 1 - Upprop och val av justerare	3
ÄRENDE 2 - Fastställande av dagordningen	4
ÄRENDE 3 – Ordförande och förbundsdirektör informerar	5
ÄRENDE 4 – Värdkommun till Fyrbodals kommunalförbund	6
ÄRENDE 5 – Uppföljning av internkontrollplan 2025	7
ÄRENDE 6 – Regional återgranskning Teknikcollege Fyrbodal	8
ÄRENDE 7 – Kommunernas klimatlöften och regionala miljömål	9
ÄRENDE 8 – Projektansökan Biosfärområde Dalsland	10
ÄRENDE 9 – Närodlat fisk i offentliga kök	11
ÄRENDE 10 – Platåbergens Geopark	12
ÄRENDE 11 – Aktuella infrastrukturärenden	13
ÄRENDE 12 – Energiförsörjning – aktuellt läge	14
ÄRENDE 13 – Övriga frågor	15
ÄRENDE 14 – Nästa möte	16

ÄRENDE 1 - Upprop och val av justerare

Förslag till beslut

Arbetsutskottet väljer xx (X) till justerare. Justering äger rum 2025-02-02, digitalt

Sammanfattning

Till justerare föreslås NN (x). Justeringen föreslås äga rum 2025-02-02 digitalt

ÄRENDE 2 - Fastställande av dagordningen

Förslag till beslut

Arbetsutskottet fastställer dagordningen.

ÄRENDE 3 – Ordförande och förbundsdirektör informerar

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

Sammanfattning

Information utifrån den regionala kontexten

- BHU, SRO och VästKom
- Västgruppen
- Västsvensk samling
- Kommundirektörer

Aktuellt i Fyrbodalsregionen & på kommunalförbundet

ÄRENDE 4 – Värdkommun till Fyrbodals kommunalförbund

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen att besluta godkänna Trollhättans stads erbjudande att vara Fyrbodals kommunalförbunds värdkommun.

Arbetsutskottet föreslår direktionen att besluta ge förbundsdirektör i uppdrag att teckna ett samarbetsavtal med Trollhättans stad avseende värdkommun.

Sammanfattning

Fyrbodals kommunalförbund har under en lång tid önskat få till ett samarbete med någon eller några av förbundets medlemskommuner när det gäller förbundets digitala stödsystem. Trollhättans stad har erbjudit sig att vara förbundets värdkommun.

Förbundets önskan är att köpa tjänster vad gäller IT-drift, support och utveckling av IT-verksamheten samt HR-system (lönesamverkan) och ekonomisystem. Enligt prisuppgifter/indikation som förbundet fått från Trollhättans stad så kommer förbundets löpande kostnader för IT-drift och HR-system (lönesamverkan) att ligga inom ramen för samma kostnader som förbundet har idag. Förbundets kostnader för nuvarande ekonomisystem är idag förhållandevis lågt. Vid anslutning till Trollhättans stads system kommer den löpande driftskostnaden att öka med ca 200 procent. Implementeringskostnader kommer att tillkomma. Finansieringen kommer att lösas inom befintlig ram.

Förbundet har en liten administration och det är svårt att uppnå tillräckligt hög kompetens för att vara en bra beställare och det är bl a av den anledningen som vi har sökt efter en värdkommun. De största kvalitets- och effektivitetsförbättringarna kommer förbundet att få genom byte av ekonomisystem men förbundet ser också stora fördelar med samarbetet inom HR-system (lönesamverkan) och IT-drift.

Ett avtal som reglerar samarbetet kommer att upprättas mellan Fyrbodals kommunalförbund och Trollhättans stad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-16

Beslutet skickas till (efter direktionens beslut)

Medlemskommunerna

Värdkommun till Fyrbodals kommunalförbund

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att godkänna Trollhättans stads erbjudande att vara Fyrbodals kommunalförbunds värdkommun.

Direktionen beslutar att ge förbundsdirektör i uppdrag att teckna ett samarbetsavtal med Trollhättans stad avseende värdkommun.

Sammanfattning

Fyrbodals kommunalförbund har under en lång tid önskat få till ett samarbete med någon eller några av förbundets medlemskommuner när det gäller förbundets digitala stödsystem. Trollhättans stad har erbjudit sig att vara förbundets värdkommun.

Förbundets önskan är att köpa tjänster vad gäller IT-drift, support och utveckling av IT-verksamheten samt HR-system (lönesamverkan) och ekonomisystem. Enligt prisuppgifter/indikation som förbundet fått från Trollhättans stad så kommer förbundets löpande kostnader för IT-drift och HR-system (lönesamverkan) att ligga inom ramen för samma kostnader som förbundet har idag. Förbundets kostnader för nuvarande ekonomisystem är idag förhållandevis lågt. Vid anslutning till Trollhättans stads system kommer den löpande driftskostnaden att öka med ca 200 procent.

Implementeringskostnader kommer att tillkomma. Finansieringen kommer att lösas inom befintlig ram.

Förbundet har en liten administration och det är svårt att uppnå tillräckligt hög kompetens för att vara en bra beställare och det är bl a av den anledningen som vi har sökt efter en värdkommun. De största kvalitets- och effektivitetsförbättringarna kommer förbundet att få genom byte av ekonomisystem men förbundet ser också stora fördelar med samarbetet inom HR-system (lönesamverkan) och IT-drift.

Ett avtal som reglerar samarbetet kommer att upprättas mellan Fyrbodals kommunalförbund och Trollhättans stad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-16

Beslutet skickas till

Medlemskommunerna

Ärendebeskrivning**Bakgrund**

Fyrbodals kommunförbund har under en lång tid önskat få till ett samarbete med någon eller några av förbundets medlemskommuner när det gäller förbundets digitala stödsystem. Förbundet har en liten administration och det är bl. a svårt att uppnå tillräckligt hög kompetens för att vara en bra beställare.

Förbundets administrativa chef har, under ett flertal år, i samband med beslut av årsredovisningen lyft behovet av en värdkommun. Förbundsdirektören har också haft uppe frågan i kommundirektörsnätverket. Under hösten/vintern 2024/2025 vände sig förbundsdirektören direkt till Uddevallas kommundirektör och fick tidigt 2025 besked om att Uddevalla inte hade möjlighet till detta. Frågan gick därefter vidare till Trollhättans stad. Trollhättans stad har ställt sig positiv och förbundet har haft överläggningar med diverse tjänstepersoner för att se vad som är möjligt att genomföra och när.

Förbundsdirektören har informerat förbundsdirektionens arbetsutskott (2025-11-20) samt förbundsdirektionen (2025-12-11) om Trollhättans erbjudande och att det avser en samverkan om IT-drift, system för HR/lön samt ekonomi.

Förbundets behov

Förbundets önskan är att köpa tjänster vad gäller IT-drift, support och utveckling av IT-verksamheten. För att möjliggöra automatisering av IT-leveransen så behöver förbundet även använda sig av Trollhättans stads HR-system (lönesamverkan). Det innebär också att lönehanteringen överförs. Befintliga stödsystem när det gäller ekonomi uppfyller inte de kriterier som ställs på en organisation av förbundets storlek och är i stort behov av att bytas ut. Förbundets önskan är att vara ett eget företag i Trollhättans stads ekonomisystem där förbundet fortsatt sköter ekonomiadministrationen.

De största fördelarna för förbundet med att ansluta sig till en värdkommun är att kunna ta del av en större organisations resurser i form av kompetens och utvecklingskapacitet. Förbundet kommer framöver inte att behöva göra egna upphandlingar av dessa stödsystem utan det sköts av värdkommunen. Förbundet uppnår en stabilitet över tid och en möjlighet att effektivisera samt öka kvaliteten i arbetet.

Kostnader

Enligt prisuppgifter/indikation förbundet fått från Trollhättans stad så kommer förbundets löpande kostnader för IT-drift och HR-system (lönesamverkan) att ligga inom ramen för samma kostnader som förbundet har idag. Förbundets kostnader för nuvarande ekonomisystem är idag förhållandevis lågt. Vid anslutning till Trollhättans stads system kommer den löpande driftskostnaden att öka med ca 200 procent. Men det är också vid byte av ekonomisystem som förbundet ser att vi kommer göra de största vinsterna när det gäller både kvalitets- och effektivitetsförbättringar.

Förbundet kommer inte att behöva betala någon implementeringskostnad för IT-drift däremot kommer det att uppstå konsultkostnader i förhållande till Trollhättans systemleverantörer för HR+8 (personalsystem), Medvind (schema- och bemanningssystem) samt UNIT4 (ekonomisystem). Hur stora dessa kommer att bli kan vi idag inte informera om då vi inte har kommit så långt i våra förberedelser.

Det är förbundets uppfattning att vi kommer att klara de ökade löpande systemkostnaderna inom befintlig ram genom omfördelning av budget. Implementeringskostnaderna kommer förbundet att lägga en avskrivningsplan för som också ska hålla sig inom befintlig budget.

Kvalitets- och effektivitetsförbättringar

De största kvalitets- och effektivitetsförbättringarna kommer förbundet att få genom byte av ekonomisystem. Förbundets nuvarande system är inte anpassat till behovet att följa lagkravet "god ekonomisk hushållning", att säkerställa god intern kontroll samt att omsättningen har ökat kraftigt de senaste 5 åren.

Förbundet har hitintills följt lagkravet men befintligt system innebär mycket manuell handpåläggning som är tidskrävande och möjligheten att göra fel är stor. Det befintliga

systemet saknar helt inbyggda kontroller vilket gör att felen upptäcks först när det görs manuella uppföljningar vid en senare tidpunkt. Omsättningen har sedan 2020 gått från 42 mkr till 2024 63 mkr. Förbundet ser också att ökningen fortsätter för 2025. Ökningen beror till stor del på ökade riktade statsbidrag från Socialstyrelsen.

Förbundet har en rad olika finansiärer som kräver återredovisning utifrån specifika krav. Medlemskommunerna har också framfört önskemål om att få bättre åiterrapporteringar. Det finns idag ingen möjlighet att bygga rapporter som gör att förbundet på ett enkelt sätt kan ta fram informationen som behövs då systemet inte är byggt för det.

Att byta till ett mer anpassat ekonomisystem utifrån förbundets behov måste göras oavsett om samarbetet med Trollhättans stad blir av eller ej. Det är det bästa sättet för direktionen att även i fortsättningen säkerställa sin ansvarsfrihet och att ge kommunerna bättre förutsättningar att fullgöra sin uppsiktsplikt gentemot förbundet.

När det gäller It-drift så ser förbundet att de stora fördelarna är att få tillgång till de specialistkunskaper som finns i Trollhättans stads IT. Förbundet har låg beställarkompetens och får genom en kommunal leverantör den kunskapen "på köpet". Förbundet behöver bl a förbättra IT-säkerheten och minska sårbarheten i leveransen. Några pluseffekter kommer också att uppstå genom att förbundet kommer bl. a att kunna ansluta sig till Trollhättans stads växel. Idag ligger den uppgiften på en person vilket gör det sårbart.

HR-system (lönesamverkan) kommer också att innebära att förbundet får tillgång till specialistkunskaper och minskar sårbarheten då den är en person som kan uppgiften idag. Förbundet kommer också att få tillgång till fler funktioner genom systembytet samt den utbildningsportal som finns på stadens intranät.

Övergången till Trollhättans stad kommer att innebära att oerhört stora möjligheter till kvalitets- och effektivitetsförbättringar samtidigt som det ställer krav på att förbundet skapar nya rutiner och arbetssätt för att uppnå så stor effekt som möjligt.

Tidplan

Förbundet har mottagit en tidplan för införande av respektive system av Trollhättans stad.

- IT maj 2026

- HR-system (lönehantering) 1 januari 2027
- Ekonomi 1 januari 2027

Lönesystemet behöver integreras med ekonomisystemet. Trollhättans stad ser det som mest fördelaktigt ur flera perspektiv att bygga integrationerna mot Trollhättans ekonomisystem från början. Det innebär att lönesystem och ekonomisystem sjösätts samtidigt.

Avtal

Ett avtal som reglerar samarbetet kommer att upprättas mellan Fyrbodals kommunalförbund och Trollhättans stad.

Samarbeten på andra håll

Den här typen av samarbeten mellan kommunalförbund och en värdkommun är relativt vanliga. Som exempel kan nämnas att Skaraborgs kommunalförbund har ett stort samarbete med Skövde kommun och Boråsregionen likaså med Borås kommun. Inom Fyrbodalsområdet finns bl a Räddningstjänsten Fyrbodals som har samarbete med Trollhättans stad när det gäller IT och HR/lön samt Uddevalla kommun när det gäller ekonomisystem.

Handläggare av ärendet

Carina Wiberg Borgh
Chef verksamhetsstöd

ÄRENDE 5 – Uppföljning av internkontrollplan 2025

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen att besluta godkänna uppföljningen av internkontrollplan 2025.

Sammanfattning

Den interna kontrollen syftar till att genom regelverk och olika kontroller minska organisationens risker, både avseende ekonomiskt kapital och förtroendekapital. Kommunalförbundet strävar efter en rimlig grad av säkerhet samt att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

Granskningen under 2025 visar att rutinerna i huvudsak fungerar enligt fastställda rutinbeskrivningar och styrdokument. Samtidigt har vissa processer identifierats som behöver tydligare dokumenterade rutiner, vilka kommer att utvecklas under 2026.

Den interna kontrollen bidrar även till målet om god ekonomisk hushållning, ett delmål i Verksamhetsplanen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-14
Internkontrollplan 2025
Avstämning IK-plan 2025-12-31

Beslutet skickas till (efter direktionens beslut)

Medlemskommunerna
Revisorerna
Ekonomiansvarig

Uppföljning av internkontrollplan 2025

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att godkänna uppföljningen av internkontrollplan 2025.

Sammanfattning

Den interna kontrollen syftar till att genom regelverk och olika kontroller minska organisationens risker, både avseende ekonomiskt kapital och förtroendekapital. Kommunalförbundet strävar efter en rimlig grad av säkerhet samt att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt.

Granskningen under 2025 visar att rutinerna i huvudsak fungerar enligt fastställda rutinbeskrivningar och styrdokument. Samtidigt har vissa processer identifierats som behöver tydligare dokumenterade rutiner, vilka kommer att utvecklas under 2026.

Den interna kontrollen bidrar även till målet om god ekonomisk hushållning, ett delmål i Verksamhetsplanen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-14

Internkontrollplan 2025

Avstämning IK-plan 2025-12-31

Beslutet skickas till

Medlemskommunerna

Revisorerna

Ekonomiansvarig

Ärendebeskrivning

Direktionen beslutade den 28 mars 2025 om en ny internkontrollplan för 2025, innehållande åtta granskningspunkter. Uppföljning av planen rapporteras årligen till direktionen. Intern kontroll knyter an till målet om god ekonomisk hushållning, som är ett delmål i Verksamhetsplanen.

Förbundet har under 2025 genomfört granskning enligt planen. För helåret 2025 har samtliga åtta kontrollpunkter granskats enligt fastställd frekvens. Granskningen visar att rutinerna inom de flesta områden fungerar enligt fastställda rutinbeskrivningar och styrdokument. För vissa områden finns dock behov av förbättringar, främst genom att dokumenterade rutiner tas fram eller uppdateras. De identifierade bristerna har antingen åtgärdats eller planeras åtgärdas under 2026.

I dokumentet "Avstämning IK-plan 2025-12-31" framgår vilka områden som granskats, kommentarer, vilka stickprov som genomförts och av vem.

Sammanfattning av genomförda kontroller 2025

1. Leverantörsfakturor

Kontroller av kontering, periodisering, attestflöde och utbetalningar har genomförts genom stickprov två gånger under året. Stickprovet har utförts i samband med leverantörsbetalningar på banken och omfattar hela granskningsområdet. Rutinerna fungerar enligt fastställda rutinbeskrivningar och styrdokument.

2. Kundfakturerings

Kontroll av fakturering och periodisering har skett genom stickprov två gånger under året. Granskningen visar att fakturering har skett med korrekta uppgifter och underlag. Rutinen fungerar men behöver utvecklas genom att en dokumenterad rutinbeskrivning tas fram.

3. Löner

Kontroll av rätt utbetalning, avtalad lön/ersättning samt attest av lönelistor har genomförts genom stickprov två tillfällen under året. Rutinerna fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument.

4. Slutredovisning av projekt

Kontroll av avslutade projekts slutresultat och diarieföring har genomförts en gång under året. Granskningen visar att slutrapporter upprättas och redovisas till finansiärer, men

att rutiner för diarietföreling och dokumentation behöver utvecklas. Identifierade brister har åtgärdats.

5. Representation

Kontroll av kontering, syfte och deltagare har genomförts genom stickprov fyra gånger under året. Granskningen visar att underlag i huvudsak är kompletta, men enstaka brister har förekommit. Rutinen fungerar men behöver utvecklas.

6. Avtalshantering

Kontroll av rutiner för direktupphandling har genomförts genom stickprov två gånger under året, och kontroll av undertecknande av avtal enligt delegation har genomförts en gång under året. Rutiner finns och avtal tecknas enligt gällande delegation, men dokumenterade rutiner behöver uppdateras och revideras under 2026.

7. Företagskort

Kontroll av att företagskort är aktuella och används på rätt sätt har genomförts genom stickprov två gånger under året. Rutinerna fungerar enligt fastställd rutinbeskrivning och styrdokument.

8. Uppföljning av projektredovisning (DRUM-medel)

Uppföljning av projektens rekvisitioner sker genom stickprov var femte rekvisition. Granskningen visar att rutinen fungerar enligt fastställd rutinbeskrivning och styrdokument, och att samtliga rekvisitioner granskas och följs upp.

Förslag till åtgärder

- Upprätta dokumenterad rutinbeskrivning för kundefakturering.
- Utveckla rutiner för diarietföreling och dokumentation av slutredovisning av projekt.
- Revidera och uppdatera dokumenterade rutiner för avtalshantering.
- Fortsatt uppföljning av representation för att säkerställa fullständig dokumentation.

Slutsats

Intern kontroll 2025 visar att verksamheten i stort följer gällande rutiner och regelverk. Genom de planerade åtgärderna under 2026 säkerställs att brister åtgärdas och att rutinerna för intern kontroll fortsätter att förbättras.

Handläggare av ärendet

Malin Zetterman

0522-44 08 38

Ekonomiansvarig

Fyrbodals kommunalförbund

Internkontrollplan 2025

och analys av arbetet med internkontrollplan 2022–2024

För Fyrbodals kommunalförbund

Analys av intern kontroll 2022–2024 och plan för kommande år

Förbundet ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls, detta dokument beskriver hur arbetet med intern kontroll ska struktureras och rapporteras till Direktionen, som har det övergripande ansvaret.

Enligt våra riktlinjer ska vi årligen lämna en analys och utvärdering av våra strukturer, system och processer för intern kontroll till Direktionen. Denna analys används för att utveckla den interna kontrollen inom våra avdelningars verksamhetsområden och bidrar också till utvecklingen på förbundsövergripande nivå.

Fyrbodals kommunalförbund ska årligen ta fram en internkontrollplan. Planen ska fungera som stöd för vår verksamhet för att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och eventuella brister som hindrar vår organisation att nå mål på ett säkert och effektivt sätt. Den ska säkerställa att:

- verksamheten är ändamålsenlig och resurseffektiv,
- information och rapportering om verksamheten och ekonomin är pålitlig och korrekt,
- verksamheten följer gällande lagar, regler, och avtal.

Planen innehåller åtta obligatoriska kontrollmoment, som identifierats i arbetet med riskanalysen. Varje kontrollmoment i internkontrollplanen ska följas upp enligt fastställd frekvens och metod, och resultatet från uppföljningen ska redovisas årligen till Direktionen.

Riskbedömning och resultat av granskning

Fyrbodals kommunalförbunds arbete med intern kontroll under 2024 har genomförts med stöd av den tidigare beslutade internkontrollplanen för åren 2022–2024. Under hösten 2024 har förbundet arbetat med att följa upp och åtgärda eventuella avvikelser från de resultat som genomförts i den interna kontrollen under åren 2022–2024. Riskanalysen genomfördes i två steg. Först genomfördes en övergripande analys baserat på de 21 granskningsområden som tidigare innefattats i den interna kontrollen. Därefter genomfördes analyser av de resultat granskningen kommit fram till, varje kontrollmoment har sedan bedömts hur stor risk det möjligen kan påverka verksamhetens förmåga att bidra till förbundets mål och uppdrag.

Materialet från riskbedömningen har använts för att uppdatera förbundets granskningsområden och kontrollmoment i den uppdaterade internkontrollplanen. Detta för att prioritera de största riskerna.

Planerad utveckling av internkontroll 2025 och framåt

Fyrbodals kommunalförbund ser behov av att under 2025 öka medvetenheten ytterligare bland förbundets chefer om den interna kontrollens roll som ett verktyg för ledning, styrning och utveckling av verksamheten. Målet är att den interna kontrollen ska integreras i organisationens löpande arbete för att uppnå mål samt för att säkerställa kvalitet och effektivitet – inte en separat aktivitet.

Det är också fortsatt viktigt att stärka medarbetarnas förståelse för internkontrollens syfte och deras ansvar för att bidra till en väl fungerande internkontroll på förbundet. När internkontrollen ses som ett gemensamt ansvar ökar medarbetarnas engagemang för att följa rutiner och processer, vilket underlättar arbetet mot gemensamma mål och bidrar till en effektiv verksamhetsstyrning. Genom fördjupad kunskap om internkontroll blir medarbetarna dessutom bättre förberedda att snabbt identifiera och hantera risker, vilket minskar risken för misstag, brister eller oegentligheter.

Granskningsområden				
Granskningsområde	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Frekvens	Kontrollansvarig
<i>Ekonomi och administration</i>				
1. Leverantörsfakturor	Kontroll av kontering och periodisering	Stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
	Kontroll av attestflödet	Stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
	Utbetalning ska ske med korrekta uppgifter och underlag	Följ utbetalningsprocessen, stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
2. Kundfakturerings	Fakturerings ska ske med korrekta uppgifter och underlag	Följa faktureringsprocessen, stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
	Kundfakturor ska periodiseras gällande period	Stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
3. Löner	Kontroll att rätt utbetalning sker till rätt person	Stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
	Kontroll mot avtalad lön el ersättningsbelopp	Stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
	Lönelista ska attesteras	Stickprov	2 ggr/år	Ekonomiansvarig
4. Slutredovisning av projekt	Kontroll av avslutade projekts slutresultat samt diarietföring	Enligt projektbeslut och projektplan	1 ggr/år	Ekonomiansvarig Samtliga chefer Projektledare
5. Representation	Kontroll av kontering, syfte och deltagare	Stickprov	4 ggr/år	Ekonomiansvarig Samtliga chefer Samtliga medarbetare
6. Avtalshandling	Kontroll av rutiner för direktupphandling	Stickprov	1 ggr/år	Förbundsdirektör
	Undertecknande av avtal sker i enlighet med gällande delegation	Stickprov	1 ggr/år	Förbundsdirektör
7. Företagskort	Att utställda kontokort är aktuella och används på rätt sätt	Stickprov	2 ggr/år	Chef verksamhetsstöd
8. Uppföljning av projekt-redovisning DRUM medel	Följa upp projektens rekvisitioner	Stickprov	Stickprov var 5:e rekvisition	Ekonomiansvarig

INTERN KONTROLLPLAN FYRBODALS KOMMUNALFÖRBUND - Granskningsområden/punkter 2025

Beslutad i direktionen 2025-03-28

Granskningsområde	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Frekvens under granskningsår	Kontrollansvarig	Resultat av granskning	Kommentar
<i>Ekonomi och administration</i>						
1. Leverantörsfakturor	Kontroll av kontering och periodisering Kontroll av attestflödet Utbetalning ska ske med korrekta uppgifter och underlag	Stickprov Stickprov Följ utbetalningsprocessen och ta stickprov	2 ggr/år 2 ggr/år 2 ggr/år	Ekonomiansvarig Ekonomiansvarig Ekonomiansvarig	X Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	Rutinen är att vid leverantörsbetalning på bank så utförs stickprov på hela granskningsområdet samtidigt. /MZ
2. Kundfakturer	Fakturerings ska ske med korrekta uppgifter och underlag Kundfakturor ska periodiseras gällande period	Följ faktureringsprocessen och ta stickprov Stickprov	2 ggr/år 2 ggr/år	Ekonomiansvarig Ekonomiansvarig	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas X Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	En dokumenterad rutinbeskrivning behöver tas fram. /MZ Stickprovskontroll H1 2025 utförd, fakturerings har skett med korrekta underlag och uppgifter vid kontrollen. /DS Stickprovskontroll H2 2025 utförd, fakturerings har skett med korrekta underlag och uppgifter vid kontrollen, så även periodisering. /MZ
3. Löner	Kontroll att rätt utbetalning sker till rätt person Kontroll mot avtalad lön el ersättningsbelopp Lönelista ska attesteras	Stickprov Stickprov Stickprov	2 ggr/år 2 ggr/år 2 ggr/år	Ekonomiansvarig Ekonomiansvarig Ekonomiansvarig	X Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	Kontroll har gjorts av Helen Helleborn på mars (Eva-Maria och Andreas) och juni (Malin Z och Åsa). Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument.
4. Slutredovisning av projekt	Kontroll av avslutade projekts slutresultat samt diarieföring	Enligt projektbeslut och projektplan	1 ggr/år	Ekonomiansvarig Samtliga chefer Projektleddare	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument X Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	Kontroll 250930 av slutrapport projekt "en vardag fri från våld 2.0", slutrapport finns upprättad och är redovisad till finansstämman, dock saknades den i diariet. DVS anmärkning. Nu diarieförd. /KE -Kontroll 251007 av slutrapport projekt "ROR-i-land", slutrapport finns upprättad och är redovisad till finansstämman, dock saknades godkännande från finansstämman i diariet. DVS anmärkning. Nu finns mail som styrker att finansstämman godkände både rapport och ekonomisk redovisning. /MJ. -Kontroll av diarieföring i projekt 2021/4008/K-029/N-080 ej diarieförda rekvisitioner. N-082 3 av 7 rekvisitioner diarieförda. /MN
5. Representation	Kontroll av kontering, syfte och deltagare	Stickprov	4 ggr/år	Ekonomiansvarig Samtliga chefer Samtliga medarbetare	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument X Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	Kontroll 250521 av faktura 288889379716, deltagarlistor och syften finns till samtliga utlägg. /MJ. -Kontroll 251006 av faktura 4014382800, deltagarlistor och syften finns till samtliga utlägg. /KE. -Kontroll av faktura 573, deltagarlista samt syfte finns med/ MW. -Kontroll av faktura 4013998309, saknas syfte samt deltagare vilket kommer att kompletteras med d.d. /MW
6. Avtalshandling	Kontroll av rutiner för direktupphandling Undertecknande av avtal sker i enlighet med gällande delegation	Stickprov Stickprov	2 ggr/år 1 ggr/år	Förbundsledare Förbundsledare	☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument X Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	Dokumenterad rutin finns men behöver uppdateras och revideras. Undertecknande avtal har skett i enlighet med gällande delegation. /Anna Lärk Ståhlberg

Exempel på resultat av granskning
☐ Rutinen fungerar enligt rutinbeskrivning och styrdokument X Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas

7. Företagskort	Att utställa kontokort är aktuella och används på rätt sätt	Stickprov	2 ggr/år	Chef verksamhetsstöd	X Rutinen fungerar enligt rutin- beskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	Dokumenterad rutin finns och kontroll sker vid hantering av leverantörsfakturor i leverantörsfakturasystemet. /MZ
8. Uppföljning av projektredovisning DRUM medel	Följa upp projektens rekvisitioner	Stickprov	Stickprov var 5:e rekvisition	Ekonomiansvarig	X Rutinen fungerar enligt rutin- beskrivning och styrdokument ☐ Rutinen fungerar men behöver utvecklas ☐ Dokumenterad rutinbeskrivning saknas	Dokumenterad rutin finns, och är att samtliga rekvisitioner granskas och följs upp. /AS

Avvikelse följs upp inom en 6-månadersperiod efter det att internkontrollen genomförts. Då ska föreslagna åtgärder med anledning av eventuella anmärkningar vara verkställda.

Avrapportering görs till Direktionen i samband med årsbokslut.

ÄRENDE 6 – Regional återgranskning Teknikcollege Fyrbodal

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

Sammanfattning

Teknikcollege är Sveriges största samverkansplattform för industrins kompetensförsörjning. Kommuner, utbildningsanordnare och industriföretag samarbetar tillsammans för att öka utbildningarnas status och kvalitet. I Fyrbodal har Teknikcollege funnits i olika former sen 2006. Var femte år skall varje Teknikcollegeregion granskas och omcertifieras så att de håller den kvalitén som Industrirådet satt upp i sina kvalitetskriterier. Under hösten 2025 skickades ansökan för ytterligare fem år in av Teknikcollege Fyrbodal och Industrirådets granskningskommitté återkom med ett protokoll. I skrivande stund arbetar regional styrgrupp i Teknikcollege Fyrbodal med ett svar till Industrirådet kring hur vi skall åtgärda de synpunkter som inkommit.

En muntlig föredragning av Henrik Svensson, Processledare Teknikcollage

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-14

Protokoll regional återgranskning Teknikcollege Fyrbodal 2025-10-14

ÄRENDE 7 – Kommunernas klimatlöften och regionala miljömål

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

Sammanfattning

Dialogärende:

Ett arbete har initierats regionalt för en sammanslagning av kommunernas arbete för de regionala miljömålen med satsningen Kommunernas klimatlöften. Upplägget med Kommunernas klimatlöften har fungerat väl, medan miljömålsarbetet har fått ett mindre genomslag i kommunerna. Tanken är att bygga vidare på det framgångsrika arbetet med klimatlöfterna och bredda detta arbetssätt med delar av det som hanteras genom arbetet för miljömålen. Detta gäller primärt frågor inom området biologisk mångfald.

Sammanslagningen ska också minska administrationen kopplat till uppföljning med mera. Redan idag används samma uppföljningssystem för de två initiativen. De tjänstepersoner i kommunerna som samordnar arbetet med de två initiativen i sin kommun ställer sig generellt positiva till sammanslagningen. Det nya upplägget utformas nu och kommunerna kan komma med inspel. Arbetet behöver också förankras politiskt i kommunerna.

Tobias Källqvist, miljö och klimatstrateg föredrar ärendet i syfte att samla inspel kring upplägget, processen och den politiska förankringen innan beslut och lansering.

ÄRENDE 8 – Projektansökan Biosfärområde Dalsland

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att bevilja Dalslands miljö- och energiförbund delregionala utvecklingsmedel under 2026 för projektet Biosfärområde Dalsland. Medel beviljas för 49,3 % av projektets kostnader, upp till 383 952 kr. Beslutet gäller under förutsättning att:

- I all extern kommunikation anges att Fyrbodals kommunalförbund och Västra Götalandsregionen är medfinansierare.
- Kompletta lägesrapporter och slutrapport lämnas in i överenskommen tid.
- Allmänna villkor för projekt och förstudier följs (se www.fyrbodal.se).

Beslutet fattas utifrån arbetsutskottets delegation 2.2.3 (ansökan om projektmedel) enligt delegationsordning 2024-09-26 § 77

Sammanfattning

Dalslands miljö- och energiförbund har ansökt om 383 952 kr i delregionala utvecklingsmedel under 2026 för projektet Biosfärområde Dalsland. Projektet syftar till att förbereda och ta fram en ansökan om att utse Dalsland till ett UNESCO-biosfärområde. Bakgrunden är ett stort engagemang och många pågående initiativ inom hållbar utveckling i Dalsland, men med brist på långsiktig samordning och kontinuitet. Ett biosfärområde ska fungera som en gemensam arena som knyter samman kommuner, näringsliv, civilsamhälle och akademi för att främja hållbar mark- och vattenanvändning, innovation och landsbygdsutveckling.

Projektet ska arbeta med medskapande processer för att ytterligare förankra idén om Biosfärområde Dalsland samt att samla in tankar och idéer från lokala aktörer.

Dalsland har med sin varierade natur, sitt starka näringsliv och sitt levande kulturliv goda förutsättningar för att testa och utveckla lösningar som är hållbara i alla de tre dimensionerna (ekologiskt, ekonomiskt, socialt). Projektet bidrar till verksamhetsplanens mål Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv, Attraktiva livsmiljöer och Robust och sammanhållen samhällsplanering. Sammantaget är det intressant att gå vidare med processen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-14

Ansökan om projektstöd 2025-12-19

Beslutet skickas till

Sökanden

Diariet

Miljö- och klimatstrateg

Projektekonom

Projektansökan Biosfärområde Dalsland

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att bevilja Dalslands miljö- och energiförbund delregionala utvecklingsmedel under 2026 för projektet Biosfärområde Dalsland. Medel beviljas för 49,3 % av projektets kostnader, upp till 383 952 kr. Beslutet gäller under förutsättning att:

- I all extern kommunikation anges att Fyrbodals kommunalförbund och Västra Götalandsregionen är medfinansiärer.
- Kompletta lägesrapporter och slutrapport lämnas in i överenskommen tid.
- Allmänna villkor för projekt och förstudier följs (se www.fyrbodals.se).

Beslutet fattas utifrån arbetsutskottets delegation 2.2.3 (ansökan om projektmedel) enligt delegationsordning 2024-09-26 § 77

Sammanfattning

Dalslands miljö- och energiförbund har ansökt om 383 952 kr i delregionala utvecklingsmedel under 2026 för projektet Biosfärområde Dalsland. Projektet syftar till att förbereda och ta fram en ansökan om att utse Dalsland till ett UNESCO-biosfärområde. Bakgrunden är ett stort engagemang och många pågående initiativ inom hållbar utveckling i Dalsland, men med brist på långsiktig samordning och kontinuitet. Ett biosfärområde ska fungera som en gemensam arena som knyter samman kommuner, näringsliv, civilsamhälle och akademi för att främja hållbar mark- och vattenanvändning, innovation och landsbygdsutveckling.

Projektet ska arbeta med medskapande processer för att ytterligare förankra idén om Biosfärområde Dalsland samt att samla in tankar och idéer från lokala aktörer.

Dalsland har med sin varierade natur, sitt starka näringsliv och sitt levande kulturliv goda förutsättningar för att testa och utveckla lösningar som är hållbara i alla de tre dimensionerna (ekologiskt, ekonomiskt, socialt). Projektet bidrar till verksamhetsplanens mål Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv, Attraktiva livsmiljöer och Robust och sammanhållen samhällsplanering. Sammantaget är det intressant att gå vidare med processen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-14

Ansökan om projektstöd 2025-12-19

Beslutet skickas till

Sökanden

Diariet

Miljö- och klimatstrateg

Projektekonom

Ärendebeskrivning

Projektet syftar till att förbereda och ta fram en ansökan om att utse Dalsland till ett UNESCO-biosfärområde. Bakgrunden är ett stort engagemang och många pågående initiativ inom hållbar utveckling i Dalsland, men med brist på långsiktig samordning och kontinuitet. Ett biosfärområde ska fungera som en gemensam arena som knyter samman kommuner, näringsliv, civilsamhälle och akademi för att främja hållbar mark- och vattenanvändning, innovation och landsbygdsutveckling.

Långsiktig effekt/nytta:

Det övergripande målet och den förväntade långsiktiga effekten av projektet är att Dalsland utnämns till ett biosfärområde av UNESCO. Biosfärområdet syftar i sin tur till att uppnå ett flertal övergripande mål och effekter. Dessa är bland annat:

- Att skapa förutsättningar för samverkan mellan olika aktörer i landskapet som verkar för hållbar omställning och utveckling
- Att skapa förutsättningar och arenor för bättre dialog mellan olika intressen. Exempelvis finns det konfliktområden när det gäller markanvändning i landskapet.

- Att Dalsland stärks och marknadsförs som en förebild inom innovation och hållbar omställning, där det konkreta arbetet med mötet mellan människa, kultur och natur står i centrum
- Att bidra till utvecklingen av det goda livet i Dalsland och en levande landsbygd där bevarande och utveckling går hand i hand.

Effektmål (som ett resultat av biosfärområdet): Bättre samverkan och mer projektmedel för insatser som syftar till en hållbar utveckling i Dalsland. Genom bättre samverkan och förståelse för landskapets behov får de projekt som genomförs en bättre och mer långsiktig effekt på samhällsutvecklingen.

Aktiviteter:

Projektet ska arbeta med medskapande processer för att ytterligare förankra idén om Biosfärområde Dalsland samt att samla in tankar och idéer från lokala aktörer.

Inledande workshop

#1 Workshop 1 för projektaktörer i Dalsland - undersöka synergier och samverkansmöjligheter samt skapa underlag inför de kommande workshoparna.

Fem geografiska workshops genomförs sedan - en för varje naturgeografi i landskapet. Ger gemensam förståelse för Dalsland som landskap, peka ut en inriktning för ett eventuellt biosfärområde i Dalsland, undersöker de naturgivna förutsättningarna och hur aktörer kan arbeta för en hållbar utveckling i landskapet

#2 Workshop 2 Skogs- och sjöområdet

#3 Workshop 3 Dalbosläppen

#4 Workshop 4 Kroppefjäll

#5 Workshop 5 Vänerns sjöområde

#6 Workshop 6 Dalområdet

Organisering och ansökan

#7 Ta fram ett förslag på organisationsform för Biosfärområde Dalsland

#8 Förankra hos kommunerna

#9 Skriva underlag till en ansökan som lämnas till nationella kommittén för Biosfärprogrammet

Målgrupp

Den primära målgruppen är de som använder sig av eller vill förädla landskapet på olika sätt dvs kommuner, markägare, företag, civilsamhället och akademien. Exempelvis turismnäringen, lantbrukare, skogsägare och markägare. Även andra intresserade aktörer kommer bjudas in till de planerade workshoparna.

Kommunalförbundets beredning och bedömning

Näringslivsnätverket har berett ansökan och tillstyrker bland annat utifrån att biosfärområdesmodellen passar Dalslands struktur, möjligheter och utmaningar väl, och att det finns en bra bas genom de olika initiativ som genomförts tidigare eller är pågående.

En hörnsten för biosfärområden är att arbetet ska drivas underifrån och involvera en stor bredd av lokala aktörer, från kommuner och företag till intresseorganisationer och ideella krafter. På så sätt fungerar biosfärområden som en plattform där olika intressen kan mötas och hitta hållbara fungerande lösningar på olika utmaningar. Dalsland har med sin varierade natur, sitt starka näringsliv och sitt levande kulturliv goda förutsättningar för att testa och utveckla lösningar som är hållbara i alla de tre dimensionerna (ekologiskt, ekonomiskt, socialt). Det finns idag ett stort antal projekt och aktörer som driver utveckling i Dalsland. Ett biosfärområde kan bli en sammanhållande arena under vilken initiativ kan samordnas och synergier säkerställas, samtidigt som möjligheterna att få finansiering till olika initiativ bör stärkas om Dalsland blir ett UNESCO biosfärområde. Projektet bidrar till verksamhetsplanens mål Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv, Attraktiva livsmiljöer och Robust och sammanhållen samhällsplanering. Sammantaget är det intressant att gå vidare med processen.

Handläggare av ärendet

Tobias Källqvist
Miljö- och klimatstrateg

ANSÖKAN OM PROJEKTSTÖD

Välkommen att söka stöd från Fyrbodals kommunalförbund!

På nästkommande sidor hittar du vår blankett för ansökan om stöd till delregionala utvecklingsprojekt inom ramen för Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030, Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027, Klimat 2030 och Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan 2024–2026. Där hittar du även de allmänna villkor som gäller för alla projekt som beviljas stöd. Läs igenom dem innan du fyller i ansökan.

För att ansökan ska kunna beredas krävs att alla uppgifter lämnas direkt i blanketten. Följ anvisningarna och fyll i alla uppgifter. Mer vägledning om inom vilka områden projekt prioriteras och utifrån vilka kriterier ansökan bedöms finns på www.fyrbodals.se/satsningar/att-soka/. Det som skrivs i blanketten är det som beaktas vid beslutet, hänvisa därför inte till eventuella bilagor.

Ansökningsblanketten är skrivskyddad. Om ni behöver ändra något, t ex lägga till fler rader i indikatortabellen kan ni stoppa skrivskyddet med lösenordet "ansokan" och sedan återställa det.

Ifylld, underskriven och inskannad blankett mejlas, tillsammans med en kopia i wordformat (för att underlätta handläggningen), till e-postadress:

kansli@fyrbodals.se

Om ni inte har möjlighet att skanna in den underskrivna blanketten går det bra att skicka den i pappersform till:

Fyrbodals kommunalförbund
Box 305
451 18 Uddevalla

Vid frågor om ansökan, kontakta handläggare inom området. Du hittar ansvarig handläggare via www.fyrbodals.se/satsningar/att-soka/

För projektet gäller följande allmänna villkor:

- Projektet ska genomföras enligt den projekt- och kostnads-/finansieringsplan som anges i beslutet.
- Ändringar i projektet får inte göras utan Fyrbodals kommunalförbunds godkännande.
- Projektägare som fått stöd av Fyrbodals kommunalförbund ska i sin externa kommunikation informera om att insatserna är delfinansierade av både kommunalförbundet och Västra Götalandsregionen. Länk till logotyp finns på www.fyrbodals.se/om-oss/press-media/ och www.vgregion.se/regional-utveckling/soka-stod/informationsskyldighet/.
- Fyrbodals kommunalförbund har rätt att hos projektägaren och samverkanspart följa arbetet och ta del av alla handlingar som kan ge upplysning om projektet.

Omprövning av beslut

Beslut om stöd kan hävas och utbetalt stöd kan återkrävas om:

- projektarbetet inte bedrivs enligt den överenskomna projektplanen,
- förutsättningar för projektets finansiering ändrats,
- stödet beviljats på grund av oriktig eller ofullständig uppgift av projektägaren,
- projektägaren inte fullgör skyldigheterna enligt ovanstående allmänna villkor.

Redovisning

I projektägarens bokföring ska projekt som får stöd redovisas separat så att projektets intäkter, kostnader och utfall kan utläsas direkt i redovisningen oavsett om annan verksamhet pågår samtidigt. Originalverifikationer ska sparas hos projektägaren i sju år efter slutredovisning av projektet.

Projektägaren ska till Fyrbodals kommunalförbund skriftligen rapportera om projektet avbryts eller försenas eller annan väsentlig ändring inträffar.

Utbetalning av stöd

Utbetalning av projektstöd sker efter att projektägaren lämnat en rekvisition. Rekvisition görs på Fyrbodals kommunalförbund rekvisitionsblankett och ska innehålla en redovisning av kostnader som uppkommit i projektverksamheten under den beslutade projektperioden. Kostnaderna ska:

- vara nödvändiga för att projektet ska kunna genomföras
- ha uppkommit och avse aktiviteter inom den projektperiod som beslutats av Fyrbodals kommunalförbund
- vara bokförda inom projektperioden
- vara betalda senast till slutredovisningen, som ska ske inom två månader från projektets slutdatum.

Till rekvisitionen ska projektägaren bifoga en projektspecifik huvudbok eller liknande, så att redovisningen kan stämmas av mot bokföringen. I de fall det finns behov av att boka upp kostnader i samband med slutrekvirering ska underlag i form av faktura eller liknande bifogas för att verifiera uppbokningen.

Om det förekommer kostnader i projektet som finansierats med bidrag annat än pengar ska en sammanställning med specifikation av dessa kostnader bifogas rekvisitionen. Vid inköp av externa tjänster ska projektägaren på begäran av Fyrbodals kommunalförbund kunna redogöra för hur upphandlingen eller konkurrensutsättningen gått till. Om projektet är ett samverkansprojekt ska projektspecifik huvudbok från projektägaren samt från samverkanspart bifogas rekvisitionen. Rekvisition ska lämnas minst en gång per halvår.

Lägesrapport respektive slutrapport av projektets verksamhet ska lämnas vid del- respektive slutrekvisition. Delrekvisition bör skickas in senast en månad efter rapporterad period. Rapporteringen ska ske på Fyrbodals kommunalförbunds blanketter. Slutrapporten ska innehålla utfall av projektets indikatorer.

Beviljat projektstöd utgör maximalt projektstöd. Utbetalning sker med ett belopp som motsvaras av Fyrbodals kommunalförbunds beslutade finansieringsandel (normalt beräknad på offentlig och privat kontant finansiering och offentligt bidrag i annat än pengar) av de godkända kostnaderna i rekvisitionen.

ANSÖKAN OM PROJEKTSTÖD

1. Inriktning

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 har målet "Tillsammans gör vi Västra Götaland till föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle". Strategin består av fyra långsiktiga prioriteringar; "Bygga kompetens", "Stärka innovationskraften", "Knyta samman Västra Götaland" och "Öka inkluderingen". Fyrbodals kommunalförbund genomför insatser inom alla fyra.

Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027 utgår från fem strategiska områden som ska genomsyra all kulturutveckling: "Vidgat deltagande", "Konstnärligt skapande", "Samverkan och synergi", "Digitalisering" och "Internationalisering".

Klimat 2030 och Fyrbodals kommunalförbund fokuserar på fyra områden; "Hållbara transporter", "Klimatsmart och hälsosam mat", "Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster" och "Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler".

Fyrbodals kommunalförbund verksamhetsplan 2024–2026 innehåller fem mål för regional utveckling och kompetensförsörjning: "Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv", "Attraktiva livsmiljöer", "Robust och sammanhållen samhällsplanering", "Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv" och "Livslångt lärande".

Kryssa för de områden som projektet huvudsakligen bidrar till nedan. Projektet ska ha koppling till minst ett av de strategiska dokumenten. Det är **obligatoriskt** att kryssa för vilket/vilka mål i förbundets verksamhetsplan projektet bidrar till.

För mer information om innehållet i de strategiska dokument som de delregionala utvecklingsmedlen är med och bidrar till, följ länkarna nedan:

Regional utvecklingsstrategi 2021–2030 [Regional utvecklingsstrategi 2021–2030](#)

Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027 [Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027](#)

Klimat 2030 Fokusområden: [Klimat 2030](#)

Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan: [Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan 2024–2026](#)

Långsiktiga prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin:

- ☐ Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande
- X Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant
- X Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet
- X Öka inkluderingen – för stärkt tillit och sammanhållning

Kraftsamlingar i den regionala utvecklingsstrategin:

- ☐ Elektrifiering
- ☐ Digitalisering
- ☐ Cirkulära affärsmodeller
- ☐ Fullföljda studier

Strategiska områden i den regionala kulturstrategin:	☐ Vidgat deltagande ☐ Konstnärligt skapande ☒ Samverkan och synergi ☐ Digitalisering ☒ Internationalisering	
Fokusområden i Klimat 2030:	☐ Hållbara transporter ☒ Klimatsmart och hälsosam mat ☒ Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster ☐ Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler	
Mål och delmål i Fyrbodals kommunalförbunds verksamhetsplan: Obligatoriskt att fylla i minst en av dessa.	Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv ☐ Förenkla för företag att etablera sig här och/eller att ställa om ☒ Förstärka stöd till både befintliga och nya företag genom en god samverkan med olika aktörer för en utveckling mot en cirkulär och hållbar ekonomi ☐ Säkra matchningen och en god kompetensförsörjning tillsammans med utbildningssystemets aktörer Attraktiva livsmiljöer ☒ Ta vara på och bidra till våra starka varumärken Bohuslän, Dalsland, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg ☒ Verka för ett tillgängligt, rikt och starkt kultur- och fritidsliv ☒ Stärka folkhälsan genom att skapa förutsättningar för ett hälsosamt och klimatsmart liv Robust och sammanhållen samhällsplanering ☐ Skapa samsyn kring elektrifieringsbehov ☐ Knyta samman Fyrbodals kommunerna genom att ena kommunerna i infrastruktursatsningar ☒ Minska sårbarheten	Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv ☐ Skapa forum för att möta kommande kompetensbehov och utbildningskrav genom att samverka med branschråd, utbildningsanordnare och övriga aktörer. Utbildningsinsatserna är anpassade till aktuella och framtida krav på arbetsmarknaden. ☐ Identifiera efterfrågade kompetenser och erbjuda utbildningsprogram som fokuserar på arbetsmarknadens behov så att människor ges de färdigheter som är nödvändiga. Livslångt lärande ☐ Verka för en kultur av livslångt lärande ☐ Utveckla digital kompetens och flexibla utbildningsformer för att möta kommande kompetensförsörjningsbehov.
Kommuner i Fyrbodals som involveras: Obligatoriskt att fylla i minst tre av dessa.	☒ Bengtsfors ☒ Dals-Ed ☒ Färgelanda ☐ Lysekil ☒ Mellerud ☐ Munkedal ☐ Orust	☐ Sotenäs ☐ Strömstad ☐ Tanum ☐ Trollhättan ☐ Uddevalla ☒ Vänersborg ☒ Åmål

2. Allmänna uppgifter	
Projektets namn: Biosfärområde Dalsland	
Period: 1 februari 2026 - 31 december 2026 Ange projektets start- och slutdatum. Kostnader som uppkommer före eller efter denna period är inte stödberättigade. Slutredovisning av projektet ska ske inom två månader från projektets slutdatum.	

Sökt belopp från Fyrbodals kommunalförbund: kronor 383 952	Projektets totalkostnad: kronor 779 379
Om ni haft kontakt med Fyrbodals kommunalförbund innan ni skickade in ansökan, ange gärna namn på kontaktperson: Tobias Källqvist	

3. Uppgifter om sökanden			
Utbetalning av medel kan endast ske till sökande (den juridiska personen) och denne ska stå som ansvarig för det plus- eller bankgironummer eller bankkonto som anges.			
Sökande:	Dalslands miljö- och energiförbund		
Org. nummer:	222000-0877		
CFAR-nr	50126341	CFAR-nummer är ett åttasiffrigt identifikationsnummer för arbetsställen. Kontakta SCB, tel 019-17 62 40, om arbetsställets CFAR-nummer är okänt.	
Juridisk form:	Kommunalförbund (t.ex. ekonomisk förening, stiftelse osv.)		
Postadress:	Kyrkogatan 5	Telefon:	0530-939430
Postnummer/postort:	56430		
		Webbadress:	www.dalsland.se
Plusgiro/Bankgiro:	☐ sökandens pg nr: ☐ sökandens bg nr: 5339-7469		
Är sökande momspliktig?	X Ja	☐ Nej	

4. Kontaktpersoner	
Kontaktperson hos sökande: Dan Gunnardo	Kontaktperson ekonomi: Siv Björkman
Telefon: 0530-939450	Telefon: 0530-18032
E-post: dan.gunnardo@dalsland.se	E-post: siv.bjorkman@mellerud.se

5. Sammanfattning av projektet på svenska (max 150 ord)
Sammanfattningen kan komma att publiceras externt.
Projektet syftar till att förbereda och ta fram en ansökan om att utse Dalsland till ett UNESCO-biosfärömråde. Bakgrunden är ett stort engagemang och många pågående initiativ inom hållbar utveckling i Dalsland, men med brist på långsiktig samordning och kontinuitet. Ett biosfärömråde ska fungera som en gemensam arena som knyter samman kommuner, näringsliv, civilsamhälle och akademi för att främja hållbar mark- och vattenanvändning, innovation och landsbygdsutveckling. Under projektperioden skapas underlag till ansökan med fokus på dialog, samverkan och medskapande. Genom tematiska workshops i Dalslands fem naturgeografier ska lokala behov, konfliktområden och utvecklingsmöjligheter identifieras, samt konkreta projektidéer tas fram. Projektet ska även utreda en lämplig organisationsstruktur för ett framtida biosfärömråde och förankra arbetet hos kommuner och andra nyckelaktörer. Det långsiktiga målet är att Dalsland ska bli ett UNESCO-biosfärömråde och därigenom stärkas som modellområde för hållbar utveckling. Projektet bidrar till regionala och nationella mål inom innovation, klimatomställning, inkludering och attraktiv landsbygdsutveckling, samt till Agenda 2030 och Sveriges miljömål.
Sammanfattning av projektet på engelska, valfritt (max 150 ord)
Sammanfattningen kan komma att publiceras externt.

5. Sammanfattning av projektet på svenska (max 150 ord)

Sammanfattningen kan komma att publiceras externt.

6. Bakgrund - Varför behövs projektet?

Beskriv bakgrunden till de problem ni vill lösa genom projektet. Vilka är behoven som insatsen ska svara mot och vilka utmaningar finns? Redogör för aktuella kunskapsunderlag som styrker behovet och hänvisa gärna till hur projektet kompletterar och bygger vidare på andra pågående eller genomförda projekt och insatser i Fyrbodal.

Biosfärprogrammet – globalt ramverk för lokal hållbar utveckling

Unescos biosfärprogram är ett globalt vetenskapligt program för att främja samhällen där utveckling, innovation och bevarande av naturresurser går hand i hand. Ett biosfärområde är en plats där nya metoder testas, ny kunskap skapas och där lokala lösningar bidrar till globala mål. Här samverkar kommuner, företag, föreningar, markägare, forskare och civilsamhälle för att stärka relationen mellan människa och natur och skapa en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Varför ett Biosfärområde Dalsland?

Initiativet *Biosfärområde Dalsland* har vuxit fram ur både Unescos programförklaring och ett konkret behov av en gemensam projektplattform i regionen. Ett behov som framkommit i en rad utvecklingsprojekt - ex. HNV-Link, Det goda livet i Dalsland, Omställningsplattform Dalsland, RiK Symbios Dalsland och Dalslands katalysatorgrupp.

En gemensam arena skulle skapa struktur och långsiktighet i det arbete som nu riskerar att fastna i enskilda projekt och punktinsatser där risken är att bestående effekter uteblir. Genom en utnämning till biosfärområde får Dalsland inte bara statligt stöd (från HaV och NVV) utan också ett internationellt erkännande som stärker möjligheten till samverkan, finansiering och forskningssamarbeten - nationellt och globalt.

Att skapa en gemensam arena för hållbar utveckling går att göra även om en utnämning till biosfärområde uteblir men att utnämnas ger flera fördelar såsom:

- långsiktighet i organisering och finansiering,
- samarbete över kommun- och sektorsgränser,
- stöd i form av statliga medel,
- tillgång till nationella och internationella nätverk,
- möjlighet att delta i forskningsprojekt,
- ökad stolthet och synlighet för Dalsland.

Resultat från förstudien 2024/2025

Under förstudien har idén presenterats för kommuner, företag, föreningar och utbildningsaktörer. Kommunerna var initialt tveksamma mot idén om ett biosfärområde men genom information och dialoger har inställningen utvecklats till en mer positiv och nyfiken hållning. Ett särskilt intresse har återfunnits bland akademiska parter, däribland Campus Dalsland som ser att biosfärområdet kan vara en stor möjlighet för landskapet att knyta till sig forskningsprojekt. Även turismaktörer, natur- och hembygdsföreningar samt Gröna klustret ser stor potential i biosfärsamarbetet. Sammantaget ser vi att det finns ett intresse från de aktörer vi haft dialoger med kring att fortsätta processen kring möjligheter och utvecklingspotential kring biosfärsområde Dalsland.

Dalsland, ett modellområde för hållbar utveckling

Dalslands varierande natur, stora naturtillgångar och behov av att bryta negativa samhällstrender gör

6. Bakgrund - Varför behövs projektet?

Beskriv bakgrunden till de problem ni vill lösa genom projektet. Vilka är behoven som insatsen ska svara mot och vilka utmaningar finns? Redogör för aktuella kunskapsunderlag som styrker behovet och hänvisa gärna till hur projektet kompletterar och bygger vidare på andra pågående eller genomförda projekt och insatser i Fyrbodalen.

landskapet till en passande testbädd för innovation inom samhällsutveckling, något som lyfts fram i rapporten *Det goda livet i Dalsland*. Inom ramen för ett biosfärområde kan detta göras inom mark- och vattenanvändning, cirkulära system, hållbara värdekedjor, kultur och landsbygdsutveckling.

De senaste åren har ett stort antal utvecklingsprojekt och satsningar genomförts i landskapet:

- HNV-Link
- Det goda livet i Dalsland
- LOVA- och LONA-projekt
- Tillverka i trä
- Naturbruksdialog
- Open Wood
- GLUPSK på Dal
- RiK Symbios Dalsland
- ... och många fler

Samtidigt pågår nu flera större initiativ:

- Skog till stol
- Mat på Dal
- Cirkulära system
- Gårdsfisk
- Tänk...om! Innovationslabbet för klimatsmart skogsbruk - offentlig och privat sektor för hållbar markanvändning,
- Samskapande framtidslandskap
- Det goda livet i Dalsland
- Hitta hem i Dalsland
- Sambio

Tillsammans visar dessa att viljan att utveckla landskapet är stark och att det finns stor kompetens i både näringsliv, offentlig sektor, föreningsliv och akademi. Dessutom ser vi ett växande akademiskt intresse för Dalsland, både från aktörer i landskapet som Campus Dalsland, Dalslands Folkhögskola, HDK Valand Campus Steneby samt aktörer utifrån till exempel Göteborgs Universitet, Högskolan Väst, Wexus, Linköpings universitet med flera. Inom ett biosfärområde är dessa givna samarbetspartners.

Brist på kontinuitet och långsiktig struktur

Trots alla goda initiativ riskerar projekten att bli kortvariga, fragmenterade och utan en stabil grund för långsiktig påverkan. Ett biosfärområde har möjlighet att skapa den kontinuitet som behövs. Det statliga grundstödet på 500 000 kronor per år innebär att en koordinator kan driva projektutveckling, samordna aktörer och ansvara för kontinuiteten och därmed möjliggöra att externa medel växlas upp och kommer hela landskapet till nytta. Troligtvis slås biosfärkontoret även ihop med en existerande utvecklingsaktör (ex. Gröna klustret, Mötesplats Steneby eller liknande) och kan på så sätt stärka upp deras verksamhet och göra den mer resilient.

Biosfärområde Dalsland kan fungera som en samlande kraft, bygga stolthet och synliggöra allt det goda arbete som redan görs.

Arbetet med naturgeografierna

Inom ramen för HNV-link projektet delades Dalsland upp i fem naturgeografier (se figur 1):

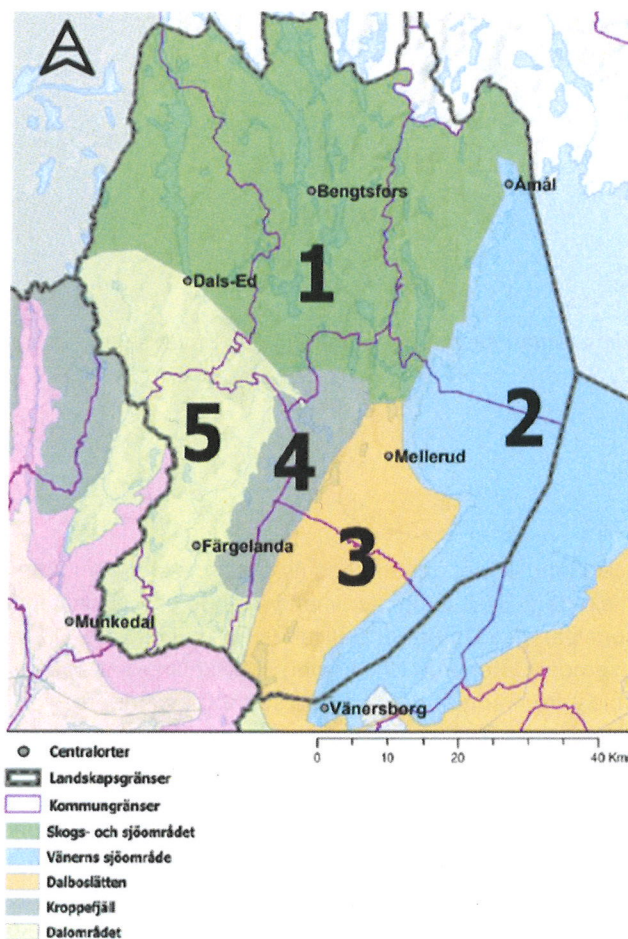
- **Skogs- och sjöområdet.** Norra delen av Dalsland som utgörs av ett sjörikt och kuperat skogslandskap. *Ingående kommuner: Åmål, Bengtsfors, Mellerud och Dals Ed*
- **Vänerns sjöområde.** Kuststräckningen och sötvattenskärgården, som sträcker sig från

6. Bakgrund - Varför behövs projektet?

Beskriv bakgrunden till de problem ni vill lösa genom projektet. Vilka är behoven som insatsen ska svara mot och vilka utmaningar finns? Redogör för aktuella kunskapsunderlag som styrker behovet och hänvisa gärna till hur projektet kompletterar och bygger vidare på andra pågående eller genomförda projekt och insatser i Fyrbodalen.

Vänersborg i söder till Åmål i norr, bildar Dalslands östra sida. *Ingående kommuner: Åmål, Mellerud och Vänersborg*

- **Dalboslätten.** Det bördigaste området i Dalsland. Förhistoriskt har området varit havsbotten, vilket skapat leriga jordar med goda förutsättningar för jordbruk. *Ingående kommuner: Vänersborg och Mellerud*
- **Kroppefjäll.** Ett skogsdominerat och sjörikt högländsområde väster om Dalboslätten. I området finns flera mindre höjdområden med egna beteckningar såsom Teåkersfjället, Kabbebofjället, Sättersfjället och Stigsfjället. *Ingående kommuner: Mellerud, Färgelanda, Vänersborg, Bengtsfors*
- **Dalområdet.** Dalområdets kuperade och varierade landskap rymmer idag både skogsbruk och jordbruk. Under inlandsisens avsmältning skapade isälvar med smältvatten ett antal höjdryggar i landskapet. *Ingående kommuner: Dals Ed, Bengtsfors och Färgelanda, Munkedal och Vänersborg*

Figur 1. Dalslands naturgeografier.

I arbetet med att färdigställa Unesco-förstudien kommer vi att utgå från denna indelning istället för att dela upp landskapet efter administrativa gränser.

Naturgeografierna gör det möjligt att:

- arbeta platsbaserat med markanvändning, vattenförvaltning och ekosystemtjänster,
- koppla människans utveckling och kulturhistoria till landskapet,
- identifiera projektområden som passar olika markanvändningar,
- skapa dialoger med markägare och invånare på deras egna villkor.
- Skapa samverkan mellan kommuner på ett nytt sätt då alla naturgeografier spänner över minst två

6. Bakgrund - Varför behövs projektet?

Beskriv bakgrunden till de problem ni vill lösa genom projektet. Vilka är behoven som insatsen ska svara mot och vilka utmaningar finns? Redogör för aktuella kunskapsunderlag som styrker behovet och hänvisa gärna till hur projektet kompletterar och bygger vidare på andra pågående eller genomförda projekt och insatser i Fyrbodals kommuner

Koppling till andra initiativ och kommunernas existerande arbete

Arbetet med att etablera biosfärområdet utgår och kopplas till existerande initiativ genom att involvera dem tidigt i projektet och låta dem vara med och sätta agendan för arbetet. Det kopplar också till kommunernas arbete med hållbarhetsfrågor både inom klimatlöftena och i arbetet med översiktsplaner. Både Bengtsfors och Färgelanda kommun har igång en process kring framtagandet av en ny översiktsplan. I detta arbete tror vi att vårt underlag till biosfärområde kan komma till nytta.

7. Övergripande mål och långsiktiga effekter

Ange övergripande mål och förväntade långsiktiga effekter (långsiktigt önskvärt tillstånd) och förklara hur projektet förväntas bidra till detta. Ange hur projektet knyter an till regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021 - 2030 och långsiktig prioritering eller kraftsamling som kryssats i under rubrik 1. Inriktning. Ange även om projektet bidrar till andra mål.

Det övergripande målet och den förväntade långsiktiga effekten av projektet är att Dalsland utnämns till ett biosfärområde av UNESCO. Biosfärområdet syftar i sin tur till att uppnå ett flertal övergripande mål och effekter. Dessa är bland annat:

- Att skapa förutsättningar för samverkan mellan olika aktörer i landskapet som verkar för hållbar omställning och utveckling
- Att skapa förutsättningar och arenor för bättre dialog mellan olika intressen. Exempelvis finns det konfliktområden när det gäller markanvändning i landskapet.
- Att Dalsland stärks och marknadsförs som en förebild inom innovation och hållbar omställning, där det konkreta arbetet med mötet mellan människa, kultur och natur står i centrum
- Att bidra till utvecklingen av det goda livet i Dalsland och en levande landsbygd där bevarande och utveckling går hand i hand

Projektstödet förväntas bidra till dessa mål genom att:

- Fortsätta skapa engagemang kring ett biosfärområde Dalsland genom tematiska workshops
- Undersöka insatsområden och projektidéer i ett eventuellt Biosfärområde Dalsland
- Utredda en organisationsstruktur för Biosfärområde Dalsland
- Skapa underlag till en ansökan som lämnas till nationella kommittén för Biosfärprogrammet

Förstudiens relation till regionala utvecklingsstrategin och övriga mål

Biosfärområdet knyter an till den regionala utvecklingsstrategins långsiktiga prioritering "Stärka innovationskraften" genom att bidra till att skynda på omställningen och skapa värde i både privat och offentlig sektor. Ett biosfärområde kan fungera som en innovationsmiljö för samverkan mellan aktörer från näringsliv, akademi, offentlig sektor och civilsamhälle, vilket är ett insatsområde inom prioriteringen. Av de områden som pekas ut som särskilt betydelsefulla inom prioriteringen berör biosfärområdet framför allt "hållbar industri", "livsmedel, biobaserade material och förnybar energi" och "besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar". Ett biosfärområde kommer också att knyta an till prioriteringen "Knyta samman" genom att främja samverkan kopplad till hållbar markanvändning och platsutveckling. Biosfärområdet och processen som leder fram till ett etablerat biosfärområde kan också bidra till prioriteringen "Öka inkluderingen" genom att skapa förutsättningar för lokalt engagemang och inkludering av flera olika målgrupper i en hållbar samhällsutveckling.

Ett biosfärområde kan bidra till kulturstrategins prioritering "samverkan och synergi" genom att skapa arenor för samverkan och lösningar över olika sektorer. Det kan bidra till att samla lokalsamhällets behov och resurser och genom det bidra till metodutveckling som stärker kulturens möjligheter i Dalsland. Ett biosfärområde skulle också bidra till prioriteringen "internationalisering" genom att göra Dalsland till en del av UNESCO:s internationella nätverk av biosfärområden.

Ett biosfärområde kan bidra till Klimat 2030, framförallt fokusområdet "Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster", genom att vara en testarena för hållbar utveckling och knyta samman olika aktörer som kan bidra till omställningen. Biosfärområdet kan också bidra till att främja ett hållbart jordbruk, vilket är en satsning inom fokusområdet "Klimatsmart och hälsosam mat".

7. Övergripande mål och långsiktiga effekter

Ange övergripande mål och förväntade långsiktiga effekter (långsiktigt önskvärt tillstånd) och förklara hur projektet förväntas bidra till detta. Ange hur projektet knyter an till regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021 - 2030 och långsiktig prioritering eller kraftsamling som kryssats i under rubrik 1. Inriktning. Ange även om projektet bidrar till andra mål.

Ett biosfärområde kan bidra till Fyrbodals kommunalförbunds vision och flera av målen och delmålen i verksamhetsplan Fyrbodal. Biosfärområdet skapar arenor för samverkan mellan olika aktörer i frågor som handlar om landskap, hållbarhet och omställning, vilket framförallt kan bidra till målet "attraktiva livsmiljöer" men även målet "konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv" samt "robust och sammanhållen samhällsplanering" inom insatsområdet "regional utveckling". Syftet med ett biosfärområde är att gå före i hållbarhetsarbetet, bygga vidare på lokala värden och engagemang samt att hitta innovativa lösningar i omställningsarbetet. Det innebär att biosfärområdet går väl ihop med Fyrbodals vision.

Utöver dessa mål och styrdokument kommer ett framtida biosfärområde att bidra till ökad måluppfyllelse inom exempelvis Agenda 2030 och Sveriges miljömål.

8. Mål för projektperioden

Ange projektets mål. Målen ska gälla de resultat som ska uppnås inom projektperioden, vara mätbara och möjliga att följa upp.

Projektmål:

- I samverkan med andra lägga grunden för en gemensam projektarena för hållbar utveckling i Dalsland
- Skapa underlag till en ansökan om att utnämna Dalsland till biosfärområde
- Färdigställa och lämna in ansökan till nationella kommittén för Biosfärprogrammet
- Samarbeta med pågående initiativ/projekt som berör hållbar utveckling och markanvändning
- Skapa delaktighet i hela landskapet genom tematiska workshops i de fem naturgeografierna
- Skapa underlag till en arena för hållbar utveckling
- Ta fram en tydlig plan för hur en sådan arena kan organiseras (vilken organisation är värd för arenan eller ska en ny organisation skapas?)
- Samverka med kommunerna kring arbetet med översiktsplan och klimatmål

Effektmål (som ett resultat av biosfärområdet): Bättre samverkan och mer projektmedel för insatser som syftar till en hållbar utveckling i Dalsland. Genom bättre samverkan och förståelse för landskapets behov får de projekt som genomförs en bättre och mer långsiktig effekt på samhällsutvecklingen.

9. Målgrupp

Ange vilken/vilka målgrupp/er projektet vänder sig till. Ange även på vilket sätt målgruppen kommer att få nytta av projektets resultat och hur målgruppen kommer att engageras i projektet.

Den primära målgruppen är de som använder sig av eller vill förädla landskapet på olika sätt dvs kommuner, markägare, företag, civilsamhället och akademien. Exempelvis turismnäringen, lantbrukare, skogsägare och markägare. Även andra intresserade aktörer kommer bjudas in till de planerade workshoparna.

De planerade workshoparna syftar till att kartlägga fokusområden och föreslå projektinitiativ tillsammans med de lokala aktörerna. Oavsett om det blir ett Biosfärområde Dalsland eller inte är förhoppningen att projektidéerna kan förvaltas och vara till nytta för målgruppen.

Som tidigare nämnts har både Bengtsfors och Färgelanda påbörjat ett översiktsplanearbete. Vi tror att vårt underlag till biosfärområde kan komma till nytta i detta arbete.

10. Projektaktiviteter och arbetssätt

Ange vad som ska göras i projektet för att nå målen. Vilka aktiviteter ska genomföras och vilka arbetssätt ska tillämpas? Beskriv var och en av aktiviteterna som ingår i projektet och hur de bidrar till projektets mål inom projektperiodens ram samt till de mer långsiktiga målen (långsiktigt önskvärt tillstånd).

Under projektets gång kommer vi att arbeta med medskapande processer för att ytterligare förankra idén om Biosfärområde Dalsland samt att samla in tankar och idéer från lokala aktörer. Vi planerar att genomföra totalt sex workshops i landskapet.

10. Projektaktiviteter och arbetssätt

Ange vad som ska göras i projektet för att nå målen. Vilka aktiviteter ska genomföras och vilka arbetssätt ska tillämpas? Beskriv var och en av aktiviteterna som ingår i projektet och hur de bidrar till projektets mål inom projektperiodens ram samt till de mer långsiktiga målen (långsiktigt önskvärt tillstånd).

Inledningsvis vill vi samla de projektaktörer i Dalsland som har pågående samverkansprojekt i landskapet. Exempelvis Det goda livet i Dalsland, Campus Dalsland, Tänk...om! Innovationslabbet för klimatsmart skogsbruk - offentlig och privat sektor för hållbar markanvändning, Samskapande framtidslandskap, Skog till stol och Sambio. Den inledande workshopen syftar till att gemensamt undersöka synergier och samverkansmöjligheter samt skapa underlag inför de kommande workshoparna i landskapet. Det är också viktigt att undersöka på vilket sätt vi kan samverka i kommande workshops så att det inte sker parallella processer.

Därefter planerar vi att arrangera fem workshops - ett för varje naturgeografi i landskapet dvs 1) Skogs- och sjöområdet 2) Dalbosläätten 3) Kroppefjäll 4) Vänerens sjöområde och 5) Dalområdet.

Det finns en identitet kopplat till naturgeografierna och genom att använda en annan gränsdragning än kommungränserna tror vi att det kan bidra till en annan ingång i dialogerna. Inbjudningen till respektive workshop kommer både vara en öppen inbjudan till allmänheten samt riktad till de aktörer som vi vill ska medverka t.ex. politiker, tjänstepersoner, markanvändare, markförvaltare, företag som nyttjar marken exempelvis turistföretag.

Workshoparna syftar till att gemensamt få en förståelse för Dalsland som landskap och peka ut en inriktning för ett eventuellt biosfärområde i Dalsland. Under workshopen undersöker vi vilka de naturgivna förutsättningarna är och hur vi kan arbeta för en hållbar utveckling i landskapet. Denna förståelse är viktigt för att peka ut insatsområden och projektidéer i ett eventuellt Biosfärområde Dalsland. Syftet med workshoparna är också att ytterligare informera och förankra idén om att bilda Biosfärområde Dalsland. Workshopen utgår från värden på platsen, intressekonflikter och möjliga samarbeten.

Under projektets gång ska även ett förslag på organisationsform för Biosfärområde Dalsland tas fram. Organisationsformen ska utredas och förankras hos berörda parter.

Aktiviteter i punktform:

#1 Workshop 1 för projektaktörer i Dalsland

#2 Workshop 2 Skogs- och sjöområdet

#3 Workshop 3 Dalbosläätten

#4 Workshop 4 Kroppefjäll

#5 Workshop 5 Vänerens sjöområde

#6 Workshop 6 Dalområdet

#7 Ta fram ett förslag på organisationsform för Biosfärområde Dalsland

#8 Förankra hos kommunerna

#9 Skriva underlag till en ansökan som lämnas till nationella kommittén för Biosfärprogrammet

11. Tid- och aktivitetsplan för projektet

Ange de planerade aktiviteterna samt ett planerat start- och slutdatum. Beskriv aktiviteterna i detalj under punkt 10 "Projektaktiviteter och arbetssätt".

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
WS 1 Projektaktörer Dalsland	Feb 2026	Mars 2026
WS 2 Skogs- och sjöområdet	Mars 2026	Maj 2026
WS 3 Dalbosläätten	Mars 2026	Maj 2026
WS 4 Kroppefjäll	April 2026	Juni 2026
WS 5 Vänerens sjöområde	Augusti 2026	Oktober 2026
WS 6 Dalområdet	Augusti 2026	Oktober 2026
Ta fram ett förslag på organisationsform för Biosfärområde Dalsland	Augusti 2026	December 2026

11. Tid- och aktivitetsplan för projektet		
Ange de planerade aktiviteterna samt ett planerat start- och slutdatum. Beskriv aktiviteterna i detalj under punkt 10 "Projektaktiviteter och arbetssätt".		
Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förankra hos kommunerna	Augusti 2026	December 2026
Skriva förstudie	Oktober 2026	December 2026
Överlämning till programkommitten		

12. Indikatorer			
Indikatorerna avser det resultat som projektet förväntas leda till inom ramen för projektperioden. De indikatorer som ska användas finns i bilaga till denna blankett. Välj minst en indikator från bilagan. Egna indikatorer kan också anges och detta görs i så fall under rubriken Egna projektindikatorer nedan. Utfallet av valda indikatorer ska ingå i projektets slutredovisning. Om indikatorerna är av sådan typ att de kan fördelas på kvinnor respektive män ska detta göras. Det gäller även antal företag som, om möjligt, ska delas upp i ägda/ledda av kvinnor respektive män. Uppgifter om namn på personer eller företag som ingår i utfallet av indikatorerna ska vid begäran kunna redovisas av stödmottagaren.			
	Kvinnor	Män	Total
Indikatorer			
Antal privata och/eller offentliga företag och organisationer som samverkar			15
Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt			2
Antal test- och demonstrationsarenor			1
Egna projektindikatorer			

13. Projektets organisation och deltagare

Redogör för vilka organisationer som deltar i projektets genomförande, deras roller och arbetsfördelningen dem emellan. Beskriv projektorganisationen inklusive eventuella styrgrupper, referensgrupper och deras sammansättning. Ange hur projektets ekonomiadministration kommer att hanteras. Observera att jämn könsfördelning och integrationsaspekter ska beaktas vid fastställande av projektorganisation.

Processledare:

Vera Telemo, GU Venture AB

Projektgrupp

Kristina Haglund, Dalslands miljö- och energiförbund

Henrik Ekstrand, Dalslands miljö- och energiförbund

Lars Johansson, SLU/Länsstyrelsen

Magnus Ljung, SLU

Styrgrupp:

Caroline Rhodén, VGR

Dan Gunnardo, Dalslands miljö- och energiförbund

Niklas Wahlström, Åmåls kommun

Patrik Jatko, Vänersborgs kommun

Processledaren ansvarar för att planera och bjuda in till workshoparna. Processledaren kommer också att samla in material från workshoparna och ansvarar för att skapa underlag till en ansökan för nationella kommittén för Biosfärprogrammet. Processledaren har regelbundna möten med projektgruppen.

Projektgruppen kommer att vara behjälplig under workshoparna samt göra arbetsinsatser för att driva arbetet framåt. Styrgruppen kommer också att delta i projektplaneringen men på en mer övergripande nivå. Beroende på aktivitet kan personer från styrgruppen bemanna projektgruppen. Både projektgruppen och styrgruppen har värdefulla kontakter i landskapet som projektet kan dra nytta av.

Ekonomiadministrationen kommer att hanteras av processledaren med stöd av Dan Gunnardo på Dalslands miljö- och energiförbund samt Siv Björkman som är ekonom på Melleruds kommun.

14. Uppföljning, utvärdering och resultatspridning

Beskriv hur projektet ska följas upp och utvärderas vad gäller resultat, arbetssätt och ny kunskap. Beskriv hur och när resultat, lärdomar och erfarenheter ska tas om hand och spridas till målgrupp och andra.

Beskriv även hur indikatorerna ska följas upp och mätas. Beskriv hur och var projektet planerar att kommunicera att Västra Götalandsregionen är en medfinansör.

Workshoparna ska kartlägga fokusområden och ta fram projektidéer tillsammans med lokala aktörer. Resultaten av workshoparna kommer att arbetas in i underlaget till den ansökan som lämnas till nationella kommittén för Biosfärprogrammet. Innan ansökan lämnas in kommer underlaget att förankras hos kommunerna.

Utöver detta kommer resultatet av de enskilda workshoparna presenteras för deltagarna såväl som till en bredare grupp. Detta för att säkerställa att resultatet kommer till nytta på fler områden än enbart som underlag till biosfär-ansökan.

Arbetet kommer spridas i sociala medier och kommuniceras till andra platser genom online-föreläsningar och möten.

Indikatorerna följs upp genom att dokumentera vilka företag och organisationer som deltar på workshoparna. På workshoparna används medskapande processer för att kunna samla in tankar och idéer från lokala aktörer. Dessa arbetssätt kommer att dokumenteras av projektgruppen.

I samband med workshops och vid förankring av projektet kommer det att kommuniceras att Västra Götalandsregionen är medfinansör.

15. Verksamhet efter projektiden

Ange hur verksamheten förväntas drivas vidare efter projektperioden.

Under projektiden kommer ett förslag på organisationsform för Biosfärområde Dalsland att utarbetas. Tanken är att organisationsformen ska vara livskraftig under en eventuell kandidatfas och att organisationen kan arbeta med de projektförslag som kommer fram under projektet.

15. Verksamhet efter projektiden

Ange hur verksamheten förväntas drivas vidare efter projektperioden.

Generellt prioriterade frågor

Regionutvecklingsuppdraget utgår från en helhetssyn på den miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling, där alla tre prioriteras lika och är integrerade i varandra. Enligt Vision Västra Götaland finns fyra generellt prioriterade frågor som ska genomsyra allt utvecklingsarbete i Västra Götaland och i Fyrbodalen: **jämställdhet, integration, miljö- och klimatomställning samt internationalisering**. Alla projekt ska beakta kriterierna och de ligger även till grund för bedömning av projektansökningar. Mätbara mål och aktiviteter kopplade till jämställdhet, integration, miljö/klimat och internationalisering bör, när möjligt, anges för att visa på vad projektet förväntas uppnå. Beskriv om och hur ni försöker bryta traditionella mönster i deltagandet.

16. Jämställdhet

Hur främjar projektet en jämlik fördelning av resurser mellan kvinnor och män?

Arbetet med projektet är en medskapande process som inkluderar flera olika intressegrupper. Både traditionellt kvinnodominerande sektorer, såsom kultur- och utbildningssektorn, och traditionellt mansdominerande sektorer, såsom lantbrukare och skogsägare, är viktiga intressegrupper i processen.

17. Integration

Hur skapar projektet förutsättningar för ett ökat deltagande i arbetsmarknad, näringsliv och akademi för utlandsfödda som står utanför arbetsmarknaden?

Utrikesfödda personer är ofta marginaliserade i forum där Dalslands utveckling diskuteras. Förstudien kommer att försöka identifiera potentiella föreningar och aktörer som kan involveras i arbetet i syfte att inkludera utrikesföddas erfarenheter och perspektiv.

18. Miljö - Klimat och övrig ekologisk hållbarhet

Hur bidrar projektet till Västra Götalands klimatstrategi www.klimat2030.se/fokusomraden och i övrigt till miljömål och ekologisk hållbarhet?

Ekologisk hållbarhet är en stor och viktig del av ett biosfärområde och kommer att vara ett huvudsyfte med projektarbetet. Ett biosfärområde är ett modellområde för hållbar utveckling och har ett stort fokus på att bevara landskap, ekosystem, arter och biologisk mångfald.

19. Internationalisering

Hur bidrar projektet till internationell samverkan, för att göra Västra Götaland mer internationellt konkurrenskraftigt med ambitionen att bli världsledande på innovation inom styrkeområden?

Biosfärprogrammet "Man and the biosphere" är ett internationellt program som samordnas av UNESCO. Om projektarbetet leder till att Dalsland så småningom utnämns till ett biosfärområde kommer Dalsland ingå i det internationella nätverk av biosfärområden som UNESCO håller samman. Det innebär bland annat tillgång till olika typer av stöd och resurser från UNESCO samt deltagande i internationella nätverk och kunskapsutbyten.

19. Internationalisering

Hur bidrar projektet till internationell samverkan, för att göra Västra Götaland mer internationellt konkurrenskraftigt med ambitionen att bli världsledande på innovation inom styrkeområden?

20. Tillgänglighet

För att personer med funktionshinder ska ha möjlighet att delta i samhällslivet på lika villkor som övriga invånare så är fysisk tillgänglighet och tillgänglig information/kommunikation av avgörande betydelse. Ange hur projektet är tillgängligt för personer med funktionsnedsättningar. Riktlinjer och råd för tillgängliga och användbara miljöer och för tillgänglig information och kommunikation finns att hämta på [fysisktillganglighet.vgregion.se/](https://www.fysisktillganglighet.vgregion.se/) och www.mfd.se/utgangspunkter/tillganglighet/tillganglig-information-och-kommunikation/.

Under projektarbetet och i arbetet med att utforma innehållet i ett framtida biosfärområde kommer flera olika målgrupper och horisontella perspektiv att beaktas och involveras. Under arbetets gång finns möjlighet att konsultera tillgänglighetskonsulenter från Kulturförvaltningen i VGR. Tillgänglighetsperspektivet kommer att beaktas både i kommunikation om biosfärområdet och i dialogarbetet under projektet.

Gå nu vidare till nästa sida och fyll i beräkningsunderlaget till projektbudgeten.

X Sätt ett kryss i denna ruta om projektet är ett samverkansprojekt av formen att ett samverkansavtal krävs mellan projektägaren och medverkande samverkanspartner. Det är aktuellt för projekt där:

- 1) Fler än en organisation ska delta i genomförandet och bokföra kostnader som ska täckas av projektets budget. Projektägaren kommer att fördela beviljat stöd till en eller flera samverkanspartner.
- 2) Samverkan mellan parterna bidrar till ett mervärde för måluppfyllelsen som inte kan nås genom flera separata projekt.

21. Beräkningsunderlag till projektbudget				
Fyll i beräkningsunderlaget innan du fyller i Kostnader resp. Finansiering på nästkommande sidor för budget. Huvudregeln är att endast kostnader som uppkommer i projektverksamheten godkänns som stödberättigande. Kostnaderna ska vara nödvändiga för att projektet ska kunna genomföras, ha uppkommit under den beslutade projektperioden och vara bokförda och betalda senast vid slutrapportering, som är senast inom två månader från slutdatum i projektet. Använd dokumentet "Vägledning om projektekonomi inom regional utveckling" som stöd när ni budgeterar, se Vägledning för projektekonomi inom regional utveckling.				
Lönekostnader för anställda hos projektägaren och anställda hos samverkande parter (ange funktion och organisationens namn)	Månadslön inkl. lönebikostnader	Sysselsättningsgrad i projektet (t ex 1,0 / 0,5 / 0,75)	Antal månader som beräknats	Totalt
Vera Telemo, processledare, GU Venture AB	56173	0,5	11	308952
Magnus Ljung, projektgrupp, SLU	79284	0,1	11	43606
Lars Johansson, projektgrupp, SLU/Länsstyrelsen	63100	0,1	11	69410
Kristina Haglund, projektgrupp, Dalslands Miljö- och energiförbund	70788	0,1	11	77867
Henrik Ekstrand, projektgrupp, Dalslands miljö- och energiförbund	64086	0,1	11	70495
Dan Gunnardo, styrgrupp, Dalslands Miljö- och energiförbund	107452	0,025	11	29549
Caroline Rhodén, styrgrupp, VGR	60000	0,05	11	33000
Niklas Wahlström, styrgrupp, Åmåls kommun	70000	0,05	11	38500
Patrik Jatko, styrgrupp Vänersborgs kommun	60000	0,05	11	33000
				0
Summa egen personal				704379
Overheadkostnader hos projektägaren och hos samverkanspart			Belopp	Totalt
GU Venture AB			15000	15000
				0
				0
Summa overheadkostnader				15000
Offentligt bidrag i annat än pengar				
Ange organisationens namn. För arbetstid anges faktisk lön, fyll i kolumnerna nedan. Vid annan kostnad än lön anges typ av kostnad och belopp.				Totalt
Vid månadslön, fyll i organisationens namn och övriga uppgifter	Månadslön inkl lönebikostnader	Sysselsättningsgrad (t ex 0,2 eller 0,25)	Antal månader som beräknats	
				0
				0
Vid timlön, fyll i organisationens namn och övriga uppgifter	Faktisk timlön	Antal timmar per månad	Antal månader som beräknats	
				0
				0

Vid annan kostnad än lön, fyll i organisationens namn, typ av kostnad (t ex lokal) och belopp	Typ av kostnad (t ex lokal)		Belopp	
				0
				0
Summa offentligt bidrag i annat än pengar				0
Privat bidrag i annat än pengar Ange aktörens namn. För arbetstid anges faktisk lön, fyll i kolumnerna nedan. Obetalt arbete/ideellt arbete värderas till högst 330 kronor per timme. Vid annan kostnad än lön anges typ av kostnad och belopp.				Totalt
Vid månadslön, fyll i aktörens namn och övriga uppgifter	Månadslön inkl lönebikostnader	Sysselsättningsgrad (t ex 0,2 eller 0,25)	Antal månader som beräknats	
				0
				0
Vid timlön, fyll i aktörens namn och övriga uppgifter	Faktisk timlön eller 330kr/timme	Antal timmar per månad	Antal månader som beräknats	
				0
				0
Vid annan kostnad än lön, fyll i organisationens namn, typ av kostnad (t ex lokal) och belopp	Typ av kostnad (t ex lokal)		Belopp	
				0
				0
Summa privat bidrag i annat än pengar				0
Externa tjänster – konsulter, föreläsare, utvärdering etc.		Beräknat antal timmar	Beräknad fakturerad timkostnad	Totalt
Gestaltning, grafisk utformning		15	10 000	15 000
				0
				0
				0
Summa externa tjänster				15 000
Resor – biljetter, logi, hyra bil etc.			Belopp	Totalt
Resor och boende föreläsare/projektgrupp			1 0000	10 000
				0
Summa resekostnader				10 000
Lokaler – lokalhyror för projektet			Belopp	Totalt
Lokalhyra			10 000	10 000
				0
Summa lokalkostnader				10 000
Övriga kostnader – marknadsföring, material, kommunikation, extern representation etc.			Belopp	Totalt
Fika eller lunch vid workshops			10 000	10 000
Marknadsföring, kommunikationsmaterial			15 000	15 000
				0
				0
				0
Summa övriga kostnader				25 000
Totala kostnader beräkningsunderlag				779379

22. Kostnader

Stödbara kostnader är sådana som förväntas upparbetas inom ramen för projektet. Sammanställningen av kostnadsbudgeten i ansökan visar projektets budgeterade kostnader årsvis fördelade.

Om sökanden är momspliktig och har rätt att dra av (lyfta) moms innebär detta att kostnaderna ska tas upp exklusive moms i projektbudgeten (och vid redovisning). Observera att även om sökandens övriga verksamhet är momspliktig behöver inte projektet vara det. Vid tveksamheter om projektet är skattepliktigt eller inte, kontakta Skatteverket.

Om sökanden inte är momspliktig för projektverksamheten (dvs. momsen är en slutlig kostnad för projektet) får kostnaderna i budgeten tas upp inklusive moms.

Utbetalning sker efter det att projektägaren lämnat rekvisition med projektspecifika bokförda och betalda kostnader hos projektägaren, och hos de samverkande parterna om projektet är ett samverkansprojekt.

Kostnadsslag	År 2026	År 20	År 20	Totalt
Lönekostnader Lönekostnader för personer som deltar i projektarbetet och är anställda av stödmottagaren och samverkanspart. Lönen ska motsvara den anställdes faktiska lön inklusive lönebikostnader.	704 379			704 379
Overheadkostnader Organisationsgemensamma kostnader som telefoni dataunderhåll, kopieringskostnader, städ, försäkring, larm etc.	15 000			15 000
Offentligt bidrag i annat än pengar, kostnad Här anges beräknad arbetstid och lönekostnader för personer som arbetar inom projektet men som <u>inte</u> är anställda av projektägaren eller samverkanspart, utan av annan offentlig organisation. Kostnaden ska motsvara den faktiska lönen inklusive lönebikostnader.				0
Privat bidrag i annat än pengar, kostnad Här anges beräknad arbetstid och lönekostnader för personer som arbetar inom projektet men som <u>inte</u> är anställda av projektägaren eller samverkanspart, utan av annan privat aktör. Kostnaden ska motsvara den faktiska lönen inklusive lönebikostnader. Här avses även privat obetalt arbete, dvs. arbetstid från deltagande företag eller obetalt arbete som utförs av privatpersoner eller organisationer inom privat sektor.				0
Externa tjänster (köpta tjänster) T ex behov av konsulter, föreläsare, utvärdering/uppföljning, dvs. kompetens som köps in utifrån. Observera att krav på upphandling enligt lagen om offentlig upphandling eller ett upphandlingsliknande förfarande kan vara aktuellt för detta kostnadsslag.	15 000			15 000
Resor – biljetter och övriga resekostnader (logi, hyra bil etc.)	10 000			10 000
Lokaler Hyreskostnad & andra lokaler som projektet disponerar.	10 000			10 000
Övriga kostnader T ex marknadsföring, förbrukningsmaterial, kommunikationsinsatser, möteskostnader, konferenser etc.	25 000			25 000
Summa totala kostnader	779 379	0	0	779 379

23. Finansiering

I tabellen för finansiering nedan redovisas de medel som finansiärer, såväl offentliga som privata, planerar att bidra med för att täcka de kostnader som specificerats under punkt 22 (kostnadsbudget). Detta innefattar även det sökta stödet från Fyrbodals kommunalförbund. I posten privat kontantfinansiering ingår även eventuella förväntade projektintäkter (t ex deltagaravgifter). Finansieringen ska, förutom per år, fördelas utifrån om det är kontant- eller bidrag i annat än pengar. Kontrollera att summan för total finansiering är lika stor som summan för totala kostnader. Vid samverkansprojekt med samverkansavtal mellan parterna och där parterna själva medfinansierar projektet, redovisas alltid dessa medel som kontant finansiering på punkt 23.1.

23.1 Kontant finansiering per finansiär	År 2026	År 2027	År 20	Totalt
Offentlig kontantfinansiering				
Fyrbodals kommunalförbund	383 952			383 952
Magnus Ljung, SLU	43 606			43 606
Lars Johansson, SLU/Länsstyrelsen	69 410			69 410
Kristina Haglund, Dalslands Miljö- och energiförbund	77 867			77 867

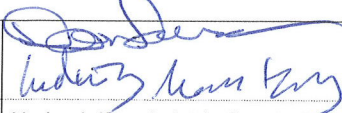
23. Finansiering

I tabellen för finansiering nedan redovisas de medel som finansiärer, såväl offentliga som privata, planerar att bidra med för att täcka de kostnader som specificerats under punkt 22 (kostnadsbudget). Detta innefattar även det sökta stödet från Fyrbodals kommunalförbund. I posten privat kontantfinansiering ingår även eventuella förväntade projektintäkter (t ex deltagaravgifter). Finansieringen ska, förutom per år, fördelas utifrån om det är kontant- eller bidrag i annat än pengar. Kontrollera att summan för total finansiering är lika stor som summan för totala kostnader. Vid samverkansprojekt med samverkansavtal mellan parterna och där parterna själva medfinansierar projektet, redovisas alltid dessa medel som kontant finansiering på punkt 23.1.

23.1 Kontant finansiering per finansiär	År 2026	År 2027	År 20	Totalt
Henrik Ekstrand, Dalslands miljö- och energiförbund	70 495			70 495
Dan Gunnardo, Dalslands Miljö- och energiförbund	29 549			29 549
Caroline Rhodén, VGR	33 000			33 000
Niklas Wahlström, Åmåls kommun	38 500			38 500
Patrik Jatko, Vänersborgs kommun	33 000			33 000
				0
				0
				0
				0
Summa total kontant finansiering	779 379	0	0	779 379
23.2 Bidrag i annat än pengar, finansiering				
Offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering Här anges beräknad arbetstid och lönekostnader för personer som arbetar inom projektet men som <u>inte</u> är anställda av projektägaren eller samverkanspart, utan av annan offentlig organisation. Kostnaden ska motsvara den faktiska lönen inklusive lönebikostnader.				
				0
				0
Privat bidrag i annat än pengar, finansiering Här anges beräknad arbetstid och lönekostnader för personer som arbetar inom projektet men som <u>inte</u> är anställda av projektägaren eller samverkanspart, utan av annan privat aktör/organisation. Kostnaden ska motsvara den faktiska lönen inklusive lönebikostnader. Här avses även privat obetalt arbete, dvs. nedlagd tid från deltagande företag eller obetalt arbete som utförs av privatpersoner eller organisationer inom privat sektor				
				0
				0
Summa totalt bidrag i annat än pengar, finansiering	0	0	0	0
Summa total finansiering	0	0	0	779 379

24. Underskrift

Undertecknad försäkrar att de uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga. Vidare intygas att inga andra offentliga stöd, utöver de i denna ansökan redovisade, finansierar detta projekts kostnader. Samtidigt medges att projektansökan får tas upp och diskuteras med berörda parter i regionen samt att sökandens kreditgivare och revisorer får lämna information som är nödvändig för bedömning av ansökan och den fortsatta hanteringen av projektstödet.

2025-12-19		Dan Gunnardo Ludwig Mossberg
Datum	Underskrift av behörig firmatecknare	Namnförtydligande

Observera att en ansökan och övriga handlingar som kommer in till Fyrbodals kommunalförbund blir allmänna handlingar. Det kan betyda att vem som helst har rätt att läsa handlingarna.

När din ansökan registreras betraktas det som en behandling av personuppgifter enligt GDPR. Lagen innehåller bestämmelser som syftar till att skydda privatpersoner mot att den personliga integriteten kränks när personuppgifter behandlas. De personuppgifter som behandlas är de uppgifter som matas in i detta formulär i samband med ansökan. Personuppgifterna lagras och behandlas i datasystem för att administrera ansökningarna.

Du har rätt att när som helst begära rättelse av eventuellt ändrade eller felaktiga uppgifter. Begäran görs hos personuppgiftsansvarig via myndighetsbrevlåda: miljo-och.regionutvecklingsnamnd@vgregion.se (miljö- och regionutvecklingsnämnden), infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se (infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden), kultur@vgregion.se (kulturnämnden) samt kansli@fyrbodal.se (Fyrbodals kommunalförbund).

Du har också rätt att kostnadsfritt en gång per kalenderår få information om vilka personuppgifter som behandlas.

☒ Jag godkänner att personuppgifterna även kan användas för inbjudan till utbildningar och för utskick av information.

Indikatorer för projekt

De indikatorer som ska användas under punkt 12 i ansökan återfinns nedan.

Indikator	Definition och kommentar
Antal individer i entreprenörsfrämjande aktiviteter	Entreprenörsfrämjande aktiviteter ska ha fokus på att deltagarna får ökad kunskap i entreprenörskap med fokus på företagande. Det kan handla om seminarier, möten och nätverksträffar. För entreprenörskap som lärande använd istället "Antal individer i kompetensutvecklingsinsats".
Antal individer som får rådgivning	Här avses rådgivning inom entreprenörskap och företagande. Det kan även handla om nyföretagarrådgivning, innovationsrådgivning m.m. Om det är företag som är målgrupper för rådgivningen ska indikatorn Antal företag som får rådgivning användas.
Antal individer i kompetensutvecklingsinsats	Kompetensutvecklingsinsatser är av karaktären utbildning eller kurs, dvs inte möten eller seminarier.
Antal företag som får rådgivning	Indikatorn avser rådgivning till befintliga företag. Det kan handla om att utveckla sitt företag, innovationsrådgivning m.m. Ange i projektbeskrivningen om företagen tidigare har fått rådgivning eller inte av sökande.
Antal företag som utvecklar produkter	Indikatorn mäter antal företag som deltagit i produktutveckling eller innovationsutveckling. Produkter kan vara materiella eller immateriella (inklusive tjänster) Även organisatoriska innovationer ingår. Processinnovationer är inkluderade om de bidrar till utveckling av produkten.
Antal privata och/eller offentliga företag och organisationer som samverkar	Indikatorn ska användas av projekt vars huvudsyfte är att samverka, d.v.s. där själva samverkan är ett resultat. I projektbeskrivningen ska det tydligt framgå syftet med samverkan, vilket mervärde som skapas samt vilken typ av företag och organisationer som förväntas ingå. Fördela utifrån antal företag, antal universitet/högskolor, antal forskningsinstitut, antal kommuner, antal kommunalförbund och Västra Götalandsregionen, antal andra offentliga och antal övriga t.ex. ideella organisationer.
Organisationer och företag som deltar i internationella Fol-program	Med delta avses att medverka i ett internationellt Fol-projekt alt. att vara med i en ansökan som har sökt medel från ett internationellt Fol-program. Ange syfte i projektbeskrivningen. Ange även om någon av aktörerna förväntas leda projektet och om projektet inkluderar företag och organisationer i Västra Götaland som inte tidigare har deltagit i internationella Fol-program.
Ökade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	Antalet nya arbetstillfällen till följd av insatser som genomförs räknat i heltidsanställningar. Indikatorn ska fånga upp den del av ökningen av arbetstillfällen som är en direkt följd av projektet. Anställda som arbetar i projektet ska inte inräknas.
Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt	I projektbeskrivningen ska det tydligt framgå vilken typ av metod, verktyg eller arbetssätt som avses utvecklas samt hur den/dessa mervärden bedöms och hur den/de ligger i linje med projektets uppsatta mål.
Antal nya eller utvecklade produkter som har kommersialiserats	Indikatorn mäter antal produkter som utvecklats inom ramen för en insats och som har introducerats på marknaden/kommersialiserats. Produkter kan vara materiella eller immateriella (inklusive tjänster) Processinnovationer är inkluderade om de bidrar till utveckling av produkten.
Antal nya företag	Antal nya företag som startats till följd av insatser som genomförs inom projektet. Antalet ska kunna redovisas när projektet slutrapporteras. Genomförs aktiviteter som kommer resultera i nya företag på längre sikt kan detta anges i ansökan under Övergripande mål och långsiktiga effekter.
Antal test- och demonstrationsarenor	Avser test- och demonstrationsarenor där nya idéer omsätts i praktiken.

ÄRENDE 9 – Närodlad fisk i offentliga kök

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att ställa sig bakom ansökan för projekt närodlad fisk i offentliga kök.

Beslutet fattas utifrån arbetsutskottets delegation 2.2.3 (ansökan om projektmedel) enligt delegationsordning 2024-09-26 § 77.

Sammanfattning

Fyrbodals kommunalförbund har ansökt om projektstöd för projektet Närodlad fisk i offentliga kök, ett regionalt utvecklings- och innovationsprojekt som syftar till att etablera en fungerande och långsiktigt hållbar modell för hur lokalt producerad, gårdsuppfödd fisk kan nå offentliga kök inom Fyrbodalsregionen.

Projektet adresserar flera identifierade utmaningar i dagens livsmedelssystem: låg självförsörjningsgrad av fisk, starkt importberoende i offentliga måltider samt bristande koppling mellan lokal produktion och offentlig efterfrågan. Genom att arbeta med hela värdekedjan – från producent till färdig måltid – utvecklas nya produkter, förädlingsmetoder, logistiklösningar och affärsmodeller anpassade till offentlig sektor och gällande upphandlingsregelverk.

Projektperiod: 2026-05-01 – 2029-03-31

Total projektbudget uppgår till 4 624 961 kr, där projektet är fullt finansierat genom sökt projektstöd inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet hos Jordbruksverket. Fyrbodals kommunalförbund är projektägare och ansvarar för projektledning, ekonomi och genomförande i samverkan med ett brett partnerskap.

Projektidén rimmar väl med:

- Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland – stärkt innovationskraft och hållbar livsmedelsförsörjning
- Klimat 2030 – hållbara, resurseffektiva och lokala livsmedelssystem
- Fyrbodals verksamhetsplan – konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv samt stärkt beredskap

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-09

Ansökan om projektstöd: Närodlad fisk i offentliga kök

Beslutet skickas till

Chef regional utveckling, Fyrbodals kommunalförbund
projektekonom@fyrbodal.se

Närodlad fisk i offentliga kök

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att ställa sig bakom ansökan för projekt närodlad fisk i offentliga kök.

Beslutet fattas utifrån arbetsutskottets delegation 2.2.3 (ansökan om projektmedel) enligt delegationsordning 2024-09-26 § 77.

Sammanfattning

Fyrbodals kommunalförbund har ansökt om projektstöd för projektet *Närodlad fisk i offentliga kök*, ett regionalt utvecklings- och innovationsprojekt som syftar till att etablera en fungerande och långsiktigt hållbar modell för hur lokalt producerad, gårdsuppfödd fisk kan nå offentliga kök inom Fyrbodalsregionen.

Projektet adresserar flera identifierade utmaningar i dagens livsmedelssystem: låg självförsörjningsgrad av fisk, starkt importberoende i offentliga måltider samt bristande koppling mellan lokal produktion och offentlig efterfrågan. Genom att arbeta med hela värdekedjan – från producent till färdig måltid – utvecklas nya produkter, förädlingsmetoder, logistiklösningar och affärsmodeller anpassade till offentlig sektor och gällande upphandlingsregelverk.

Projektperiod: 2026-05-01 – 2029-03-31

Total projektbudget uppgår till 4 624 961 kr, där projektet är fullt finansierat genom sökt projektstöd inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet hos Jordbruksverket.

Fyrbodals kommunalförbund är projektägare och ansvarar för projektledning, ekonomi och genomförande i samverkan med ett brett partnerskap.

Projektiden rimmar väl med:

- Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland – stärkt innovationskraft och hållbar livsmedelsförsörjning
- Klimat 2030 – hållbara, resurseffektiva och lokala livsmedelssystem
- Fyrbodals verksamhetsplan – konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv samt stärkt beredskap

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-09

Ansökan om projektstöd: *Närodlad fisk i offentliga kök***Beslutet skickas till**

Chef regional utveckling, Fyrbodals kommunalförbund

projektekonom@fyrbodal.se**Ärendebeskrivning**

Fyrbodals kommunalförbund ansöker om projektstöd för ett drygt treårigt projekt med syfte att utveckla och testa en ny modell för lokal försörjning av fisk till offentliga kök. Projektet tar sin utgångspunkt i Fyrbodalsregionens pågående satsningar på landbaserad, småskalig fiskodling och behovet av att skapa stabila och långsiktiga avsättningsmöjligheter för dessa producenter.

I dagsläget saknas fungerande strukturer som kopplar samman fiskproducenter med offentliga kök. Offentlig sektor efterfrågar lokalproducerade livsmedel men möter hinder i form av brist på måltidsanpassade produkter, fungerande logistiklösningar och tydliga upphandlingsmodeller. Samtidigt saknar producenter tillgång till stabila marknader, vilket försvårar investeringar och utveckling av vattenbruk.

Projektet angriper dessa utmaningar genom att kombinera produktutveckling, lokal förädling, hel-fisk-beredning för minskat svinn, logistiklösningar samt stöd till upphandling och affärsmodeller. Projektet genomförs i pilotskala tillsammans med minst fem producenter och minst fem offentliga kök i Fyrbodals fjorton medlemskommuner.

Särskild vikt läggs vid projektets betydelse för regional livsmedelsberedskap och civilt försvar. Ett mer robust och lokalt förankrat livsmedelssystem med kortare försörjningskedjor bedöms minska sårbarheten vid kriser och störningar.

Projektet ska vid avslut ha:

- Etablerat och testat en fungerande affärs- och logistikmodell för leverans av lokal fisk till offentliga kök.
- Utvecklat flera fiskprodukter anpassade för skolmåltider och äldreomsorg.
- Testat hel-fisk-beredning och metoder för minskat svinn och ökad resurseffektivitet.

- Genomfört utbildningsinsatser för minst 40 medarbetare inom offentliga kök och förvaltningar. - Tagit fram upphandlingsstöd, mallar och arbetssätt som möjliggör inköp av lokal fisk inom gällande regelverk.

Projektet genomförs i nära samverkan med bland annat Gröna Klustret, Innovatum Science Park, Nuntorp gård, Skolmatsakademin samt Fyrbodals fjorton medlemskommuner.

Projektperiod: 2026-05-01 – 2029-03-31

Total projektbudget uppgår till 4 624 961 kr, där projektet är fullt finansierat genom sökt projektstöd inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet hos Jordbruksverket.

Projektiden rimmar väl med:

- Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland – stärkt innovationskraft och hållbar livsmedelsförsörjning
- Klimat 2030 – hållbara, resurseffektiva och lokala livsmedelssystem
- Fyrbodals verksamhetsplan – konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv samt stärkt beredskap.

Projektet bedöms ge betydande nytta för Fyrbodals kommuner och näringsliv genom:

- Ökad konkurrenskraft och lönsamhet för småskaliga fiskproducenter och lantbrukare.
- Förbättrad kvalitet, hållbarhet och beredskap inom offentliga måltider.
- Minskad miljöpåverkan genom kortare transporter, minskat svinn och effektivare resursutnyttjande.
- Stärkt regional självförsörjning och livsmedelsberedskap.

Projektets helhetsgrepp över hela värdekedjan, i kombination med tydlig koppling till offentlig efterfrågan, bedöms skapa förutsättningar för långsiktighet och skalbarhet även efter projektets avslut.

Handläggare för ärendet

Michael Johansson

Chef regional utveckling

ÄRENDE 10 – Platåbergens Geopark

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

Sammanfattning

Platabergens Geopark har sedan 2022 status som Sveriges första Unesco globala geopark. Det innebär att platåbergslandskapet i Västergötland har geologiska platser och landskap som är av internationell betydelse — något som ses som världsunikt. Idag finns närmare 230 geoparker i det Globala Geoparksnätverket.

Sedan starten på samarbetet runt geopark 2017 har det investerats lokala och regionala offentliga medel för att säkra Unescostatusen.

Ambitionen för de nio kommuner som samverkar om geoparken är att bibehålla statusen som, och vidareutveckla, Sveriges första Unesco globala geopark på ett sätt som inte bara kommer kommunerna och de båda kommunalförbund till godo.

Peter Eriksson (M) Trollhättan och Benny Augustsson (S) Vänersborg informerar.

Beslutsunderlag

Skrivelse angående finansiering från kommunalförbunden till Sveriges första Unesco Globala Geopark , november 2025

Skrivelse angående finansiering från kommunalförbunden till Sveriges första Unesco Globala Geopark

Till:
Skaraborgs kommunalförbund
Fyrbodals kommunalförbund

Platåbergens Geopark har sedan 2022 status som Sveriges första Unesco globala geopark. Det innebär att platåbergslandskapet i Västergötland har geologiska platser och landskap som är av internationell betydelse – något som ses som världsunikt. Idag finns närmare 230 geoparker i det Globala Geoparksnätverket. Att vara en del av detta nätverk sätter vårt område på världskartan och stärker vår attraktionskraft och områdets besöksnäring, speciellt med fokus på natur-, kultur-, och måltidsturism.

Platåbergens Geoparks övergripande uppdrag är att:

- Öka platåbergslandskapets attraktionskraft för boende och tillresande
- Bidra till att öka möjligheterna för utveckling av en hållbar besöksnäring i platåbergslandskapet
- Stärka varumärket platåbergslandskapet nationellt och internationellt
- Stimulera delaktighet och initiativ från organisationer, föreningar, företag och privatpersoner
- Sprida kunskap om och stärka intresset för platåbergslandskapets geologi, och se till att viktiga geologiska naturvärden bevaras
- Säkra en internationell Unesco-certifiering av platåbergslandskapet

Internationella tredjepartscertifieringar, som till exempel Unescoutmärkelser, har stor påverkan både regionalt och nationellt. Enligt statistik från Visit Sweden ökade googlesökningar på *Unescoturism* stort under 2024. I Storbritannien släpptes 2020 rapporten "National Value of Unesco to the United Kingdom", som bla konstaterar att:

- Unesco-status ger en extra ekonomisk fördel på 151 miljoner pund till lokala samhällen varje år.
- Det bredare värdet av Storbritanniens Unesco-utmärkelser ligger i deras rika och kreativa bidrag till landets miljö, kultur och samhällen, samt deras potential att hjälpa Storbritannien att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling till 2030.

Sedan starten på samarbetet runt geopark 2017 har det investerats lokala och regionala offentliga medel för att säkra Unescostatusen. Förutom att vi nu har Unescostatusen som unikt varumärke i vårt område, har satsningen bland annat betalats tillbaka genom att geoparken som verksamhet säkrat runt 4,5 miljoner i direkta investeringar: platsutveckling, skyltar, broschyrer, digital utveckling, marknadsföring mm. I tillägg har vi fått en ökad synlighet nationellt och internationellt genom flertalet studiebesök, konferenser och utbyten.

Vi har en gemensam ambition i nio kommuner att bibehålla statusen som, och vidareutveckla, Sveriges första Unesco globala geopark på ett sätt som inte bara kommer våra kommuner utan även bägge våra kommunalförbund till godo. De nio kommunerna bidrar med ca 1,2 miljoner årligen i finansiering. Geoparken får även verksamhetsstöd från Västra Götalandsregionen (beslutas två år i taget), och har extern projektfinansiering via tex. EU-medel.

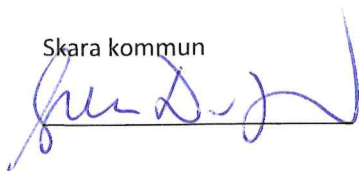
Fram till och med 2026 bidrar de två kommunalförbunden med totalt 0,5 miljoner, fördelat på 380 000 från Skaraborg och 120 000 från Fyrbodals.

Samverkande kommuner inleder gärna en dialog för att fortsatt få stöd från kommunalförbunden, för att fortsätta med insatser för att både bibehålla och utveckla verksamheten kring Platåbergens Geopark.

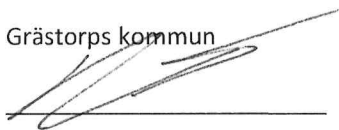
Den/...../..... 2025

Den/...../..... 2025

Skara kommun

Grästorps kommun

Den 20 / 11 2025

Den 7 / 11 2025

Götene kommun

Skövde kommun

Den 7 / 11 2025

Den 7 / 11 2025

Falköpings kommun

Lidköpings kommun

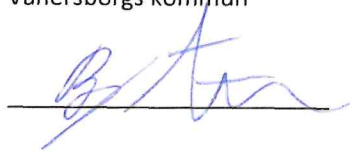
Den/..... 2025

Mariestads kommun

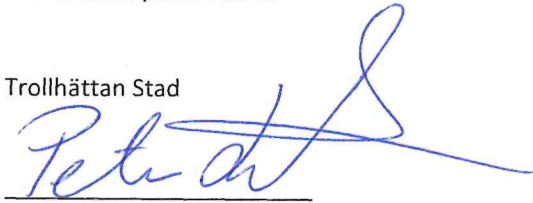
Den 3/11 2025

Vänersborgs kommun

Den 21/10 2025

Trollhättan Stad

Vidare läsning:

<https://www.unesco.org/en/igpp/geoparks/about>

www.platabergensgeopark.se

<https://corporate.visitsweden.com/kunskap/trender/trendspaningar-infor-2025/>

<https://unesco.org.uk/projects/national-value-of-unesco-to-the-united-kingdom>

ÄRENDE 11 – Aktuella infrastrukturärenden

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

Sammanfattning

En muntlig föredragning av Morgan Ahlberg, infrastrukturstrateg

En muntlig rapport från den politiska arbetsgruppen om infrastruktur av Peter Eriksson (M)
ordförande

ÄRENDE 12 – Energiförsörjning – aktuellt läge

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

Sammanfattning

En muntlig föredragning av Christel Thuresson, strateg näringsliv och energi om aktuellt läge samt en redovisning av inkomna remissvar på ”Inriktningsdokument Energi”.

ÄRENDE 13 – Övriga frågor

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att

Sammanfattning

ÄRENDE 14 – Nästa möte

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

Sammanfattning av ärendet

Direktionsmötet äger rum den 12 februari i Uddevalla kl. 09,00-16,00